

KULTUREN

Innerstaden 2:1

Lilla Råby bytomt fornlämning nr 175,
Lunds stad, Lunds kommun, Skåne
Arkeologisk förundersökning 2013

KULTURMILJÖRAPPORT 2017:37

NICKLAS KRONROTH

KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	4
Fornlämningsmiljö	6
Lilla Råbys marker	6
Vall och vallgrav	8
Tidigare arkeologiska iakttagelser	9
Genomförande och resultat	12
Lilla Råby bytomt (Lst dnr: 431-1151-11).....	12
<i>Schakt A</i>	12
<i>Schakt B</i>	12
<i>Schakt C</i>	12
<i>Schakt D</i>	13
Lilla Råby (Lst dnr:431-21880-2013)	15
Kulturhistorisk berättelse om platsen	20
Platsen under 1000-talet.....	20
Platsen under tiden 1100—1500-tal.....	20
Platsen under 1600-1700-tal.....	22
Platsen under perioden 1800-1910	24
Administrativa och tekniska uppgifter 1	26
Administrativa och tekniska uppgifter 2	27
Referenser	28
Bilagor	29
Sektionsritningar	29
Dendrokronologisk analys	40
Makroskopisk analys av jordprover från Lilla Råby bytomt, Dammgården, Lund	43
Fyndregister	49

Sammanfattning

Med anledning av att Lunds kommuns Parkerings AB hade tagit fram en detaljplan för att bygga ett nytt studentbostadshus i Lilla Råby, fornlämning 175 i Lund, utfördes en översiktlig arkeologisk förundersökning och en fördjupad arkeologisk förundersökning enligt Länsstyrelsens beslut (Lst dnr 431-1151-11 och 431-21880-2013). Inom projektet har makroskopisk analys av jordprover genomförs, som möjliggjort en tolkning av växtligheten i området.

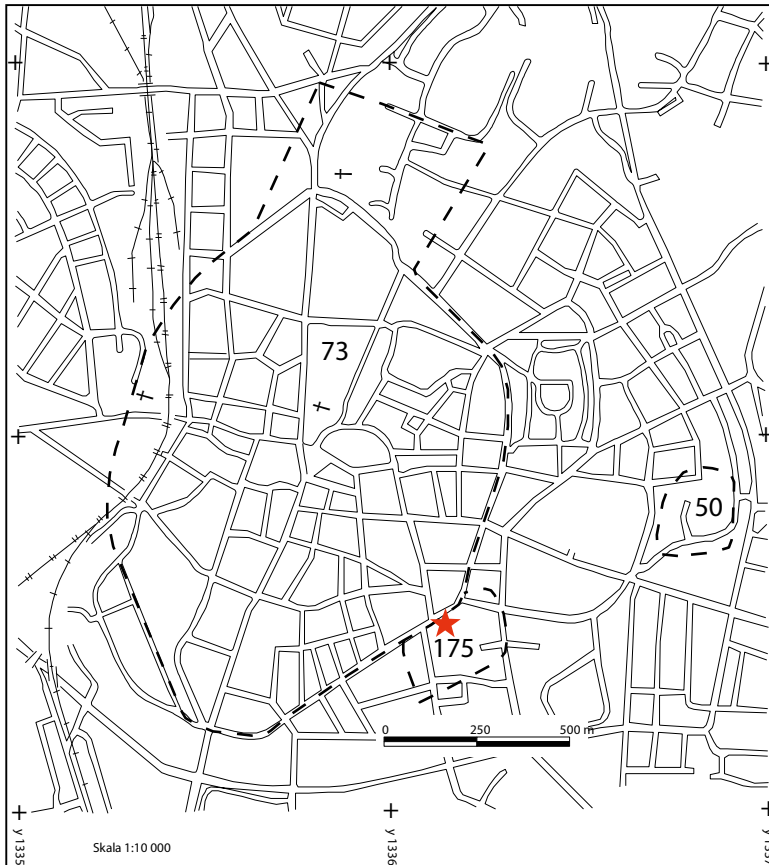
Från 1000-talet eller möjligen tidigt 1100-tal härrör en brunn som påträffades under den senare tillkomna stadsvallen. Under tiden brunnen stått öppen har det i omgivningen funnits växter som trivs i fuktiga miljöer, som slankstarr, knagglestarr, tiggarranunkel och våtarv. Det betyder att det kan ha funnits något vattenstråk på platsen redan innan vallgraven skapades.

Brunnen har fyllts igen senast då vallen och vallgraven tillkom, omkring år 1134. Brunnen indikerar att bebyggelse legat i närheten, men frågan är vilken bebyggelse det handlar om. Är brunnen förlagd inom det äldsta stadsområdet eller har brunnen legat på Lilla Råbys bytomt? Kanske har det under tidig medeltid funnits brunnar på stadens jordar för att kunna vattna exempelvis djur eller marker.

Nedgrävningskanter samt bottensediment i den medeltida vallgraven påträffades. Jordprover togs från vallgravens fyllningar och visar att det på platsen funnits växter som trivs i fuktiga miljöer. Dessa växter fanns kvar då vallgraven tas i bruk. Ett stort antal andra växter vittnar om att runt vallgraven har funnits öppna ytor med en rik flora av örter som kan ha nyttjats som ängs-, betes-, eller odlingsmark.

Från eftermedeltiden och närmare 1600-1700-tal härrör en brunn som var timrad med återanvänt virke från ett nedbrunnet korsvirkeshus. Brunnen dateras med hjälp av timrets ålder och fynden i igenfyllningen av brunnen. Virkets ålder vittnar om avverkning mellan åren 1619 och 1652. Virket användes först som byggnadsmaterial till ett korsvirkeshus. När huset brann ned återanvändes det i en brunn på fastigheten. Huset uppfördes i mitten av 1600-talet och stod kanske i ungefär 50 år innan det brann ned och då bör brunnen dateras till 1700-talets början.

I jordproverna som togs i fyllningen av brunnen från 1700-talet återfanns exempelvis bladfragment av pors som växer vid sjöar och kärr och fuktiga skogsmarker. Pors användes under medeltiden i öltillverkning och senare i brännvinstillverkning och har tidigare påträffats i Lund. I det analyserade jordprovsmaterialet fanns växter representerade som trivs i odlade miljöer som åkrar och trädgårdsland. Den bild som ges utifrån proverna är en ganska varierad miljö med växter som trivs vid bebyggelse och odlad mark. Runt platsen för den forna vallgraven har troligen fortsättningsvis funnits växtlighet som trivs i fuktiga miljöer, även efter vallgraven lagts igen. Under 1700-talet fanns också några dammar längre söderut på Lilla Råbys bytomt som syns på storskifteskartan från år 1785.

Figur 1. Lilla Råby bytomt, fornlämning 175, med platsen för undersökningen markerad med röd stjärna.

Inledning

Med anledning av att Lunds kommuns Parkerings AB hade tagit fram en detaljplan för att bygga ett nytt studentbostadshus i Lilla Råby, fornlämning 175 i Lund, utfördes en översiktlig arkeologisk förundersökning och en fördjupad arkeologisk förundersökning enligt Länsstyrelsens beslut (Lst dnr 431-1151-11 och 431-21880-2013). Studentbostadshuset är tänkt att ha butikslokaler i bottenplanet och garage i källaren.

Under den översiktliga arkeologiska förundersökningen framkom bland annat nedgrävningskanter till vad som i fält tolkades vara en medeltida damm, men som senare har visat sig vara den norra gränsen för vallgraven. Även den södra nedgrävningskanten för vallgraven framkom. En svacka som under perioder varit vattenfylld framkom däremot i den södra delen av undersökningsområdet. De äldsta kulturlagren i vallgraven består av bottensediment som skapats över tid. Däröver har olika kulturlager uppkommit genom medvetet deponerande av jord i vallgraven. Omfattande kulturlager har tillkommit för att fylla igen vallgraven, vilka har daterats till efter medeltiden. Den arkeologiska förundersökningen syftade till att klargöra fornlämningsituationen inom hela det detaljplanerade området. Den skulle i första hand visa om och var det fanns områden som krävde fortsatta undersökningar, samt i vilken form dessa borde genomföras. Ambitionen skulle anpassas till behovet av att leverera ett fullgott beslutsunderlag för Länsstyrelsens fortsatta handläggning av ärendet.

I samband med nybyggnationen utfördes en fördjupad arkeologisk förundersökning enligt Länsstyrelsens beslut (Lst dnr 431-21880-2013). En yta på ca 1000 m² schaktades ned till maximalt 4,00 m djup i syfte att klargöra den vetenskapliga potentialen för fornlämningen.

Det planerade exploateringsområdet utgörs av fastigheten Innerstaden 2:1 – Lilla Råby bytomt, och omfattar ca 1000 m². Innan de arkeologiska undersökningarna och nybyggnationen påbörjades upptog en mindre park den nordöstra delen av Lilla Råbys historiska bytomt, på den sista obebyggda ytan mellan parkeringshuset Dammgården i öster, Smålands nation i väster och studentbostadsområdet Parentesen i söder.

Området för markarbetena är beläget strax söder om Södra Esplanaden, i det sydöstra hörnet av Lunds medeltida stadsområde och den norra delen av Lilla Råbys bytomt. Området för schaktningsarbetena omfattar södra delen av Södra Esplanaden, samt promenadstråket där den medeltida vällen var belägen. Vallgraven med vall utgjorde under medeltiden en begränsning för staden Lunds bebyggelse.

Lilla Råby omnämns redan under tidig medeltid, men relativt få undersökningar är genomförda inom bytomten. Det innebär att varje undersökning blir en ny pusselbit för att få mer kunskap om byn. Resultaten från de aktuella arkeologiska förundersökningarna, som utförts i den norra delen av Lilla Råby bytomt, har givit en inblick i Lilla Råbys tidiga historia. Då stora delar av aktuellt område är bebyggt under 1900-talet och framåt är det få områden kvar som kan bidra till förståelsen av det medeltida Lilla Råby och dess relation till staden Lund.

För att kunna diskutera markanvändning samt försöka bidra till förståelsen av platsens markutnyttjande har arkeobotaniska prover tagits på lager och lämningar. Diagnostiska prover har gjorts på de fyllningar och de underliggande sedimentlagren i nedgrävningar som tolkats som vallgrav och en svacka. Några prover har även tagits i överlagrande kulturlager för att fastställa en stratigrafiskt daterande sekvens. Analyserna har genomförts av fil.dr. Jens Heimdahl, RAÄ, UV-Mitt. Provtagning i fält har genomförts av Kulturens arkeologer som sedan har skickat proverna och tillhörande dokumentation till RAÄ UV Mitt.

Resultaten från både den arkeologiska förundersökningen (Lst dnr 431-1151-11) och den fördjupade arkeologiska förundersökningen (Lst dnr 431-21880-2013) avhandlas i aktuell rapport.

Figur 2. Lilla Råby 9 från Arkivgatan, ca år 1901. Församlingshemmet Ugglan syns i bakgrunden till vänster. Aktuell undersökning utfördes i området sydväst om församlingshemmet. Fotografiet från söder. På fotografiet syns ingen bebyggelse på den plats där de arkeologiska undersökningarna har utförts. Foto i Kulturens arkiv.

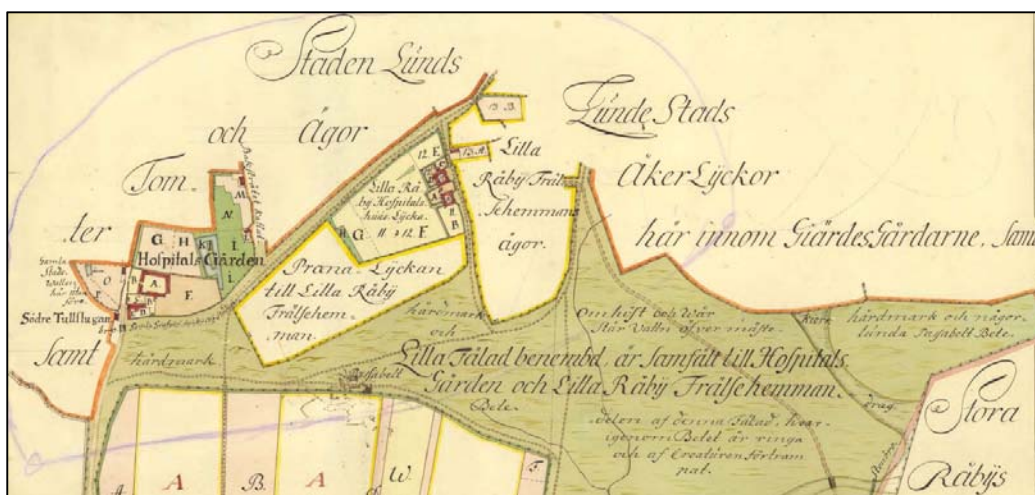
Fornlämningsmiljö

Lilla Råby är en medeltida by, vars marker låg alldeles intill Lunds medeltida stadsområde och dess vall och vallgrav. Byn omnämns första gången år 1120, men härstammar troligen från 1000-talet (Bevaringskommittén 1996 s 59). Placeringen av den medeltida byn är inte känd och arkeologiskt sett är också Lilla Råby dåligt känd.

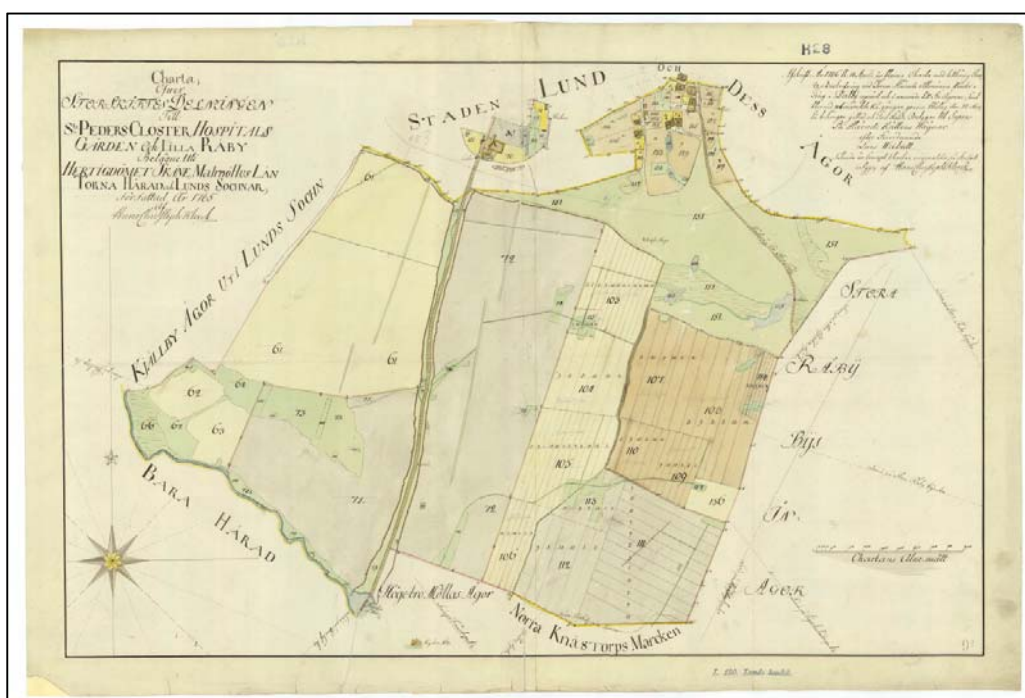
Lilla Råbys marker

Byn tillhörde under medeltiden Sankt Hans socken, vars kyrka låg vid Råbygatans södra del innanför Lunds stadsvall. Till kyrkan hörde fyra jordar i byn Lilla Råby. Efter reformationen kom Lilla Råby tillsammans med bland annat byarna Östra Torn och Källby att ingå i Lunds landsförsamling. Bytomten omfattade, enligt 1700-talskartor, nuvarande kv Dammgården, kv Gylleholm, samt en mindre del väster om Kastanjegatan. Inom detta område har medeltida fynd från tiden efter år 1200 påträffats. Avsaknaden av äldre fynd skulle kunna antyda att byn flyttats från en annan del av de egna markerna. Det skulle kunna förklara byns läge i utkanten av de egna markerna, precis intill staden Lund. Ett område som går från bytomten mot sydöst ned till motorvägen uppvisar kraftigt förhöjda fosfatvärden, vilket kan indikera förekomsten av äldre bebyggelsen. Möjligen skall en äldre bytomt sökas där. En tredjedel av jorden i Lilla Råby utgjordes av utsocknes frälsehemman som ägdes av bönder eller av borgare som arrenderade ut marken, medan resten av jordarna i byn innehades av två stora kyrkliga institutioner, nämligen S:t Peters och S:ta Marias kloster

och Hospitalsgården. S:t Peters och S:ta Marias kloster ägde förutom marken i Lilla Råby även stora områden i Lund och i övriga Skåne. Marken förvaltades av en prior som bodde i Priorgården norr om klosterkyrkan S:t Peter och S:ta Maria, men efter reformationen drogs egendomen in till kronan och förlänades ut. Helgeandshuset anlades vid 1200-talets mitt på den östra sidan av Stora Södergatan, innanför den södra tullen. Det fungerade som en klosterstiftelse och hade både kyrka och kyrkogård och utövade vård av fattiga och sjuka. Norr om kyrkan låg Hospitalsgården och därifrån sköttes Helgeandshusets jordar vid Lund. Helgeandshuset fanns kvar efter reformationen och hospitalsgården fick ligga kvar för skötseln av vångarna i Lilla Råby. Den starka kopplingen mellan Hospitalsgården och Lilla Råby uppkom troligen inte förrän efter reformationen. Hospitalsgården flyttades år 1906 ut på markerna (Bevaringskommitten 1996 s 59f).

Figur 3. Ett utsnitt av Lantmäteriets Storskifteskarta från år 1745.

Figur 4. Lilla Råbys marker enligt Storskifteskartan från år 1785. Den historiska byns läge ligger i den nordöstra delen av kartan. Hospitalsgården finns med i den nordvästra delen.

Lilla Råbys marker var uppdelade i tre vångar, Dyngesvången väster om Malmövägen, Mellanvången öster där om och längst i öster Råbyvången. Varje vång var uppdelad i sexton lika delar, varav Hospitalsgården hade sex delar, S:t Peters klostrets säteri hade fyra och de sex hemmanen i Lilla Råbys hade en del var. År 1785 genomgick Lilla Råby ett partiellt storskifte, troligen på initiativ av ägaren till S:t Peters klostrets säteri. Säterier fick i skiftet största delen av Dyngesvången, och den gamla Priorgården flyttades ut och fick namnet Klostergården. Hospitalsgården fick den del av Dyngesvången som senare utgjorde S:t Lars sjukhus, huvudparten av Mellanvången samt en äng i den östligaste delen av byns marker. Gårdarna i Lilla Råby fick dela på resten av Mellanvången och Råbyvången, blandade i vångalag som före skiftet (Bevaringskommitten 1996 s 61).

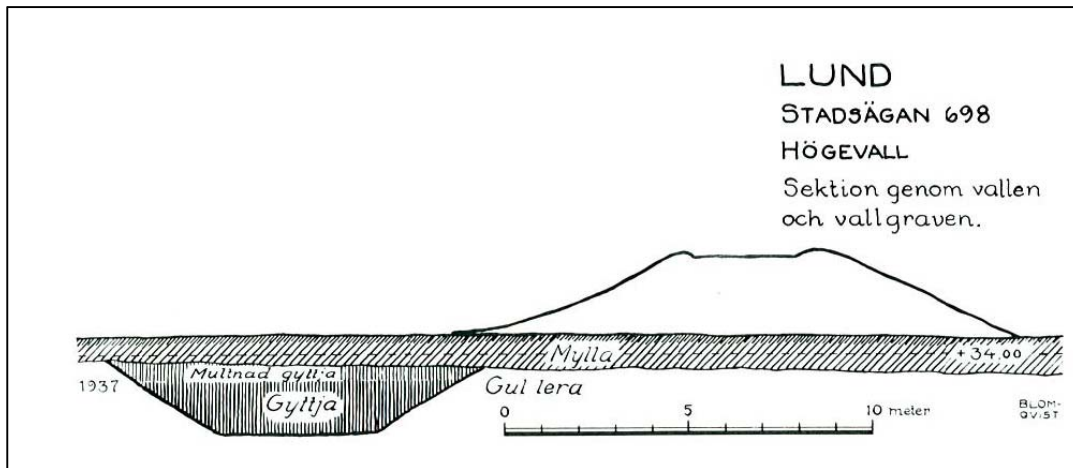
Vid storskiftet år 1785 fanns sex bondgårdar i byn Lilla Råby och sju gatuhus med lite tillhörande mark i direkt anslutning till husen. Flertalet av gatuhusen ägdes av någon av brukarna på gårdarna och utarrenderades. Tre av dem lydte under Hospitalsgården och en ägdes av brukaren själv (Bevaringskommittén 1996 s 61).

Vid slutet av 1800-talet började mark som var möjlig att bebygga i staden att ta slut och bebyggelsen började tränga utanför den gamla stadsvallen. De från landet inflyttade, bosatte sig ofta i stadens ytterområde då hyrorna där var lägre. Eftersom Lilla Råby låg utanför stadens område var det också en möjlighet att uppföra hus utan de krav som byggnadsstadgan ställde på stadens bebyggelse (Bevaringskommittén 1996 s 61).

Vall och vallgrav

Nybyggnationen och de aktuella arkeologiska undersökningarna utfördes i den norra delen av Lilla Råby bytomt utanför Södra Esplanaden och därmed utanför den medeltida stadsvallen och dess vallgrav.

Enligt Roskildekrönikan lät den danske kungen Erik Emune befästa Lund kring år 1134 och befästningen bestod av en jordvall samt en vallgrav som omgav hela staden med ett fåtal in- och utpassager. I en kungaförsäkran från år 1326 framkom det att borgarna i Lunds stad skulle ha rätt att efter förmåga befästa sin stad med plankor, gravar, murar och pålverk. Det skulle vara både till rikets säkerhet men även för befolkningens egen nytta. I början av 1300-talet var kungamakten i Danmark svagare än någonsin tidigare, vilket gör att det inte är troligt att det var på kungens initiativ som befästningen upprättades, utan att det var Lundabornas önskan (Blomqvist 1985 s 11ff).

Figur 5. Skiss av Lunds vallgrav och vall (Blomqvist 1985 s 23). Vällen var belägen närmast staden, utanför vallgraven vidtog den rurala bebyggelsen.

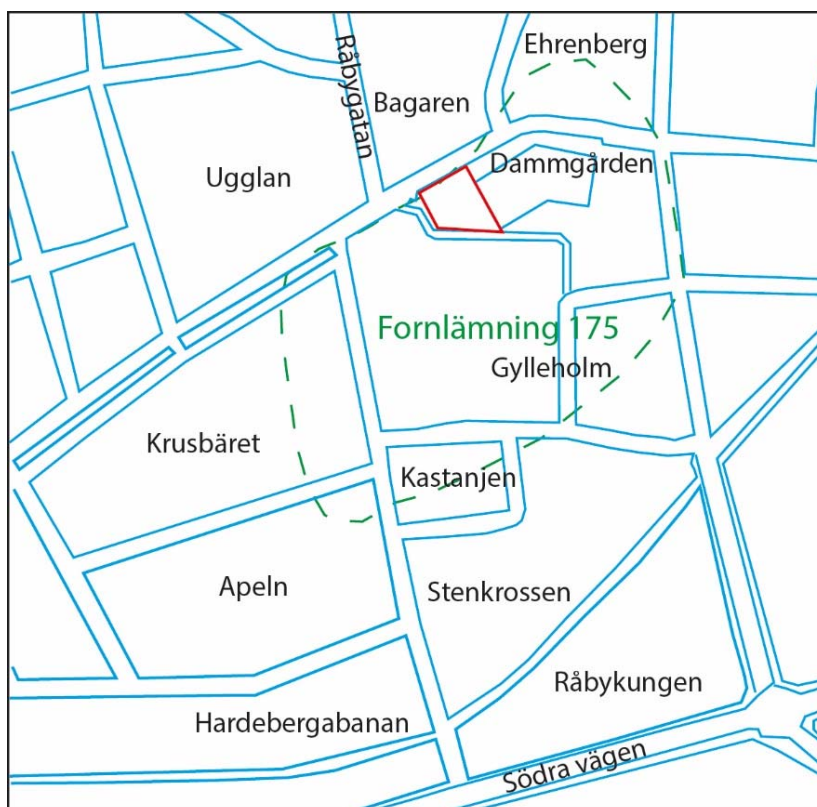
År 1811 avskaffades landstullen och därefter blev befästningen ointressant för stadens invånare och arbetena påbörjades med att lägga igen vallgraven. Byggnadstomter ersatte en stor del av vallområdet i staden, men i de södra delarna lades det år 1891 ut en boulevard som fick namnet Södra Esplanaden (Blomqvist 1985 s 32). Förslaget att anlägga ett promenadstråk kom redan år 1873, men planerna förverkligades först år 1887 efter att dåvarande stadsarkitekt lade fram ett förslag på Södra vallpromenaden (Kulturportalen 2013-12-09). Ett promenadstråk var ett modernt inslag i stadsplaneringen i slutet på 1800-talet, eftersom det ansågs vara stärkande att promenera under skuggande träd, många sociala band knöts och gav Lundaborna tillfälle att spatsera i fina kläder. Idag kan man fortfarande nyttja Södra vallpromenaden på den forna stadsvällen i skuggan av formklippta lindar (Guldåker 2013 s 5).

Tidigare arkeologiska iakttagelser

Byn Lilla Råby har varit föremål för några arkeologiska observationer genom åren, men det saknas en mer heltäckande förståelse av fornlämningen Lund 175:1. En del äldre uppgifter finns som till exempel fynd av en gravsten i kv Gylleholm 4 från år 1947 samt fynd från den gamla skjutbanan i kv Dammgården år 1902. I den norra delen av kv Dammgården har ett flertal arkeologiska iakttagelser gjorts. Det nu aktuella området är ur ett arkeologiskt perspektiv relativt okänt på grund av låg undersökningsgrad. De ytor som undersökts har påvisat en hög kunskapspotential som kan belysa byns avgränsning samt förhållande mot staden, dess utveckling och odlingstraditioner. Nedan följer ett urval av de arkeologiska iakttagelser som gjorts. Uppgifterna är hämtade från Kulturens LA-arkiv, om inget annat anges.

År 1934	I kv Gylleholm 14 utfördes en grundgrävning. Det noterades en stenläggning av stora kullerstenar ca 1,10 m under markytan och kulturlager ca 1,00 m djupt. Vidare konstaterades flera nedgrävningar i moränleran.
År 1945	På Lilla Råby 4 observerades ett lergolv och en brunn, samt en stensködd nedgrävning i anslutning till en stenlagd yta. Förmodligen är det platsen för gårdsläget för gård nr 1, som finns markerad på 1785 års karta.
År 1969	En grundgrävning genomfördes för Smålands nation, förmodligen på den plats där gårdsläget för gård nr 8 finns markerad på 1785 års karta. Från grundgrävningen finns en uppgift om en timrad brunn, i vilken ett förgyllt bronsbleck, en skärva glaserat stengods och en skärva glaserat rödgods framkom.
År 1999	En undersökning i Apelgatan visade att det fanns kraftiga, välbevarade kulturlager i området. De påträffades på ett djup av mellan 0,80-1,30 m med en generell ökning i de östra delarna av bytomten (Lundberg 1999).
År 1999	I kv Krusbäret 9 grävdes ett schakt för tillbyggnad till ett hus samt två schakt för avlopp och dagvatten. Det påträffades intakta medeltida kulturlager, och i dem 10 st keramikskärvor daterade till hög- och senmedeltid (Balic 1999).
År 2005-2006	En förundersökning i samband med byte av vatten- och avlopp i Södra Esplanaden, Kastanjegatan och Skolgatan. Ingreppet innebar att man korsade vall och vallgrav vid Kastanjegatan (Ericsson 2008).
År 2010	Södra Esplanaden/Dammgården. Schaktningarna omfattade ca 266 m ² och ca 137 löpmeter och arbetet föranleddes av fjärrvärmearbeten. Stadens igenfyllda vallgrav påträffades vid flera tillfällen. I botten påträffades ett grått lerigt lager med torvaktiga inslag, som kan vara avsatt då vallgraven stod öppen. Flera aktiviteter i form av nedgrävningar, stolphål och en ränna dokumenterades. I en av nedgrävningarna påträffades en fyllning med kopparhaltig slagg, djurben och skelettdelar från en barngrav. Förmodligen kommer dessa från Sankt Hans kyrkogård, som under medeltiden låg strax norr om undersökningsområdet, och härrör från någon form av avröjning efter en brand från tiden efter reformationen (Guldåker 2015).
År 2013	I samband med att en ny vattenledning och spillvattenservis lades i Södra Esplanaden, intill kv Dammgården 5:11, genomfördes en arkeologisk förundersökning vid kv Gylleholm 11. Intakta medeltida kulturlager dokumenterades i de centrala och södra delarna av schaktet vilka tolkades som en äldre avröjd markhorisont samt en avröjd del av den gamla stadsvallen (Guldåker 2013).

Figur 6. Tidigare arkeologiska iakttagelser. Uppgifterna är hämtade från Kulturens LA-arkiv om inget annat anges.

Figur 7. Fornlämning Lund 175:1, Lilla Råbys bys utbredning markerad med grön streckad linje. Den röda rektangeln avser den undersökta ytan.

Figur 8. Skiss över den översiktliga arkeologiska förundersökningens schakts läge.

Genomförande och resultat

Lilla Råby bytomt (Lst dnr: 431-1151-11)

Med anledning av att det skulle uppföras studentbostäder med butikslokaler och garage i Lilla Råby bytomt, utfördes en översiktlig arkeologisk förundersökning. Fyra schakt grävdes i nordsydlig riktning, benämnda A-D, med en sammanlagd längd av 57 m. Schakt C och D grävdes i samma linje i nordsydlig riktning men delades, då en fjärrvärmeledning samt kulvert låg i vägen för schaktningen. Metodiken som tillämpades innebar att schakten enbart punktvis grävdes ned till steril mark och däremellan grävdes det ned till sentida matjords- och bärlager, för att inte fragmentera fornlämningen mer än nödvändigt.

Schakt A

Schaktet grävdes i den västra delen av tomten och löpte 18,00 m i nordsydlig riktning och var 1,20 m brett och ca 2,00-2,50 m djupt (figur 8). I den norra delen av schaktet, som grävdes ned till moränen, framkom en nedgrävningskant mot söder. Nedgrävningen tolkas härröra från den medeltida vallgraven. I de områden av schaktet som grävdes ned till moränen bestod de undre lagren av bottensediment från vallgraven. Återfyllningsmassorna låg på ett djup av ca 1,20-1,50 m och tolkas ha tillkommit i senare tid. Då området är bebyggt under 1700-talet har återfyllnaden tillkommit tidigare än det.

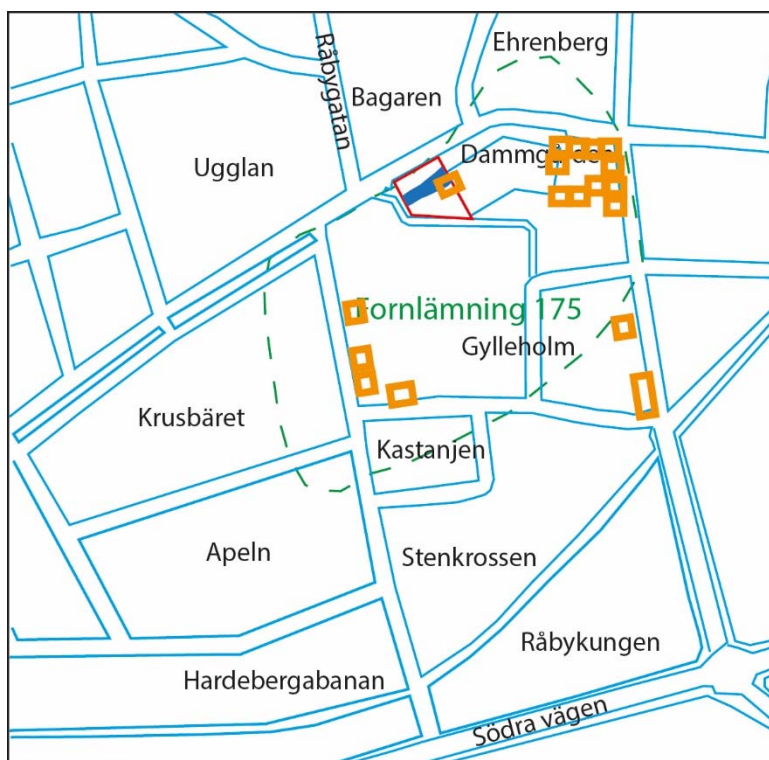
En större sten påträffades i den södra delen av schaktet och satt fast i moränleran. De övre ca 1,20 m i schaktet bestod av sentida utlagda jordmassor, med inslag av porslin.

Schakt B

Schaktet grävdes öster om schakt A och var 19 m långt, 1,20 m brett och ca 2,00 m djupt (figur 8). I den norra delen av schaktet framkom kulturlager i den forna vallgraven. Kulturlagren var svårdaterade och homogena, men tolkas ha tillkommit i senare tid. Eftersom bebyggelse från 1700-talet funnits på platsen måste vallgraven vara igenfylld innan det. Ett medeltida kulturlager framkom på ett djup av 1,40 m i den norra delen av schaktet och har tolkats som odlingslager. Ett fynd av yngre rödgods framkom i kulturlagret. I den södra delen av schaktet grävdes ned till moränlera, de närmast ovanliggande kulturlagren tolkas utgöra bottensediment.

Schakt C

Schakt C delades i fält upp i två schakt, där det södra benämns schakt D (figur 8). Schakt C mättes till 5,20 m långt, 1,20 m brett och 2,00 m djupt. Kulturlager som tolkats som bottensediment i en medeltida vallgrav påträffades såväl som ovanliggande odlingslager. Resterande massor bestod av återfyllnadsmaterial från 1700-talet och även återfyllningsmassor under 1900-talet då schaktningen för det öster om belägna parkeringshuset gjordes.

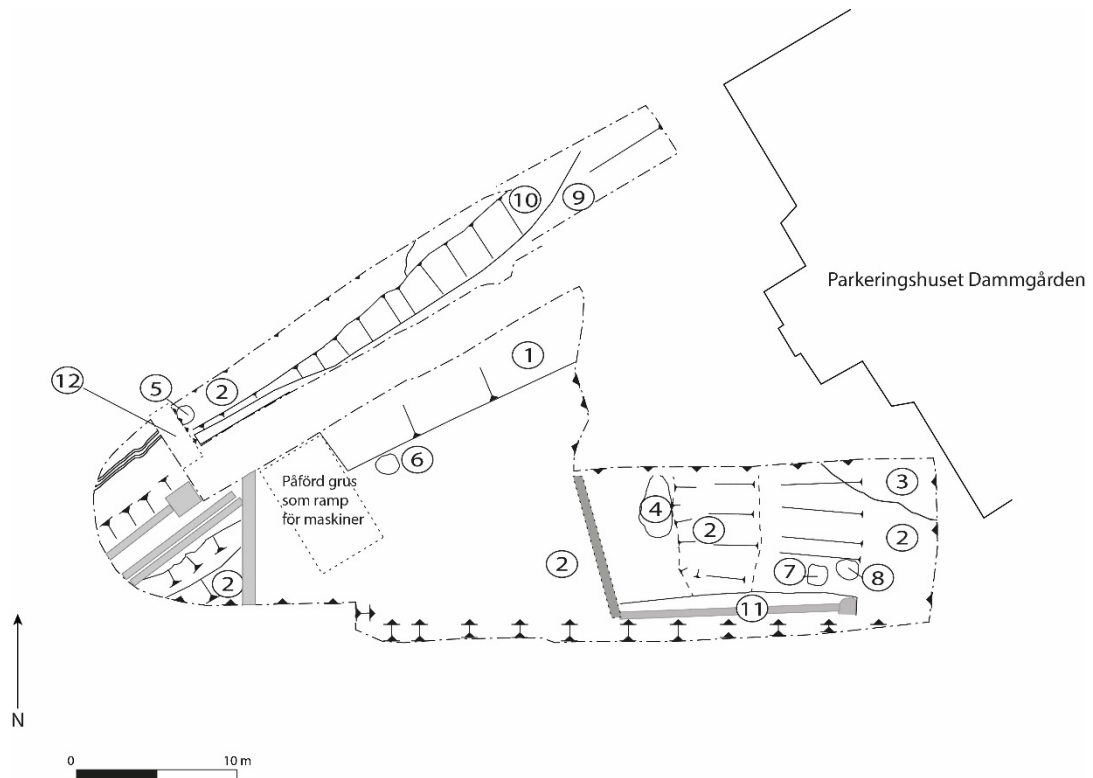

Figur 9. Lilla Råbys medeltida bytomt markerad med grön streckad linje. Den röda rektangeln avser undersökningsområdet. De orangefärgade kvadraterna avser bebyggelse i kv Dammgården och Gylleholm omkring år 1910. Ett hus, troligen ett gathus, har legat i området där undersökningen år 2013 genomfördes.

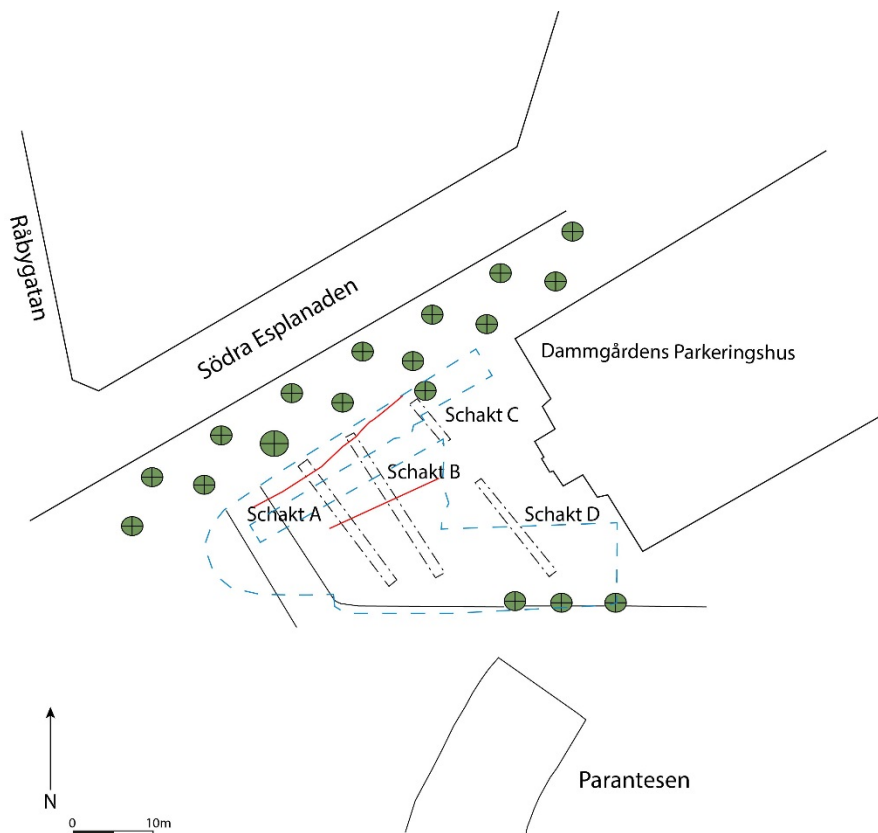
Schakt D

Schakt D grävdes i linje med schakt C på den södra delen av ytan och var 13,30 m långt, 1,20 m brett och ca 2,20 m djupt (figur 8). Schaktet grävdes ned till moränen i den södra delen av schaktet. Närmast moränen påträffades ett lager med bottensediment med mycket järnutfällningar. Kulturlagret tolkas ha ackumulerats över tid på platsen och har tolkats som bottensediment i en sänka som i perioder kan ha varit vattenfylld. Kulturlager i form av medeltida odlingslager framkom på ett djup av ca 1,30 m. Däröver ett par kulturlager bestående av utjämningslager, som kan ha tillkommit inför byggnation på platsen. Ungefär 0,80-1,00 meter under nuvarande markytan framkom ett raseringslager som kan vara resterna efter ett hus som stått på ytan och som finns utsatt på den häradsökonomiska kartan från 1910. Däröver ett utjämningslager samt grus och asfalt från en period då ytan nyttjades som parkering. Resterande massor bestod av återfyllning som tillkommit innan 1700-talet samt senare utjämningslager och bärlager.

Sammanfattningsvis kan sägas att exploateringsytan till stora delar bestod av vallgraven i norr, odlingslager, bärlager för byggnader och raseringslager. I söder har det funnits en sänka som under perioder kan ha varit vattenfylld. Vallgraven och sänkan har fyllts igen i samband med omstruktureringar av platsen under 1700-1800-talen.

Figur 10. Planritning över schaktets utbredning från den arkeologiska förundersökningen för byggnationen. Beskrivningar till bilden finns i bilagsdelen.

Figur 11. Planritning som visar schakten från den översiktliga förundersökningen, (svart streckad linje) och schaktet för den fördjupade förundersökningen (blå streckad linje). De röda linjerna visar nedgrävningskanter för vallgraven som framkom vid de båda förundersökningarna.

Lilla Råby (Lst dnr:431-21880-2013)

Med anledning av att studentbostäder med butikslokaler och garage skulle uppföras på Innerstaden 2:1 - Lilla Råbys bytomt, utfördes en fördjupad arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning. Undersökningsområdet på ca 450 m² schaktades ned till steril morän, vilken framkom på varierande djup. I sydöstra och i västra delen påträffades moränen på 1,30 m djup, i söder på 3,00 m djup och i norr på 2,00 m djup (figur 10 och 11).

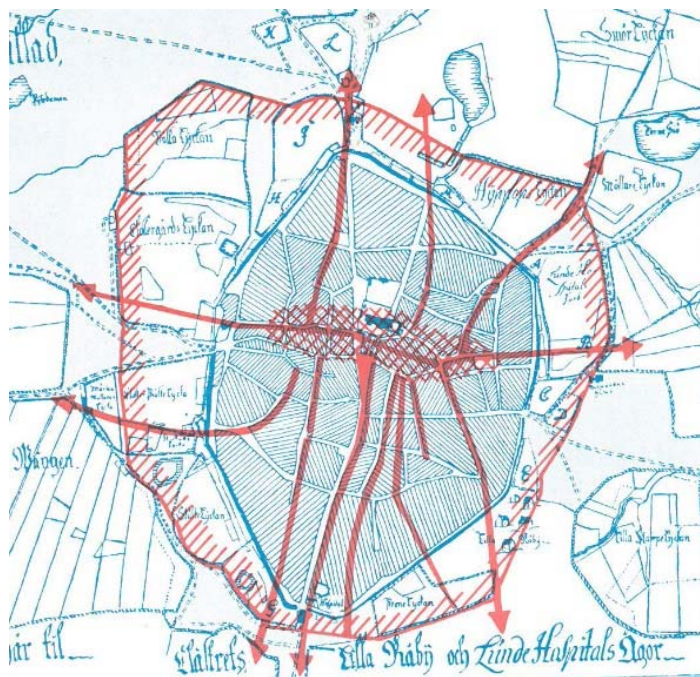
Undergrunden sluttade från alla väderstreck, utom söder, ned mot en svacka i centrum av ytan. I de centrala delarna av undersökningsområdet karakteriseras schaktbotten av blå eller gul, fet moränlera som överlagrats av bottensediment i svackan. Bottensedimentet överlagrades i sin tur av odlingslager i varierande tjocklek. Odlingslagren framkom över större delen av ytan på 1,20-2,00 m djup, beroende på placering i schaktet, och det verkar som större delen av tomten varit odlad under en relativt lång period då odlingslagren var kraftiga. Förmodligen har odlingsjorden fyllts på efterhand som sättningar uppstått och då ny jord behövts tillföras. I den östra sidan var odlingslagren belägna högre upp i stratigrafien, och de tolkas tillhöra den efterreformatoriska bebyggelsen på platsen. I senare tid har kraftiga uppfyllnadslager tillkommit i syfte att höja marknivån i området. Platsen har tidigare använts som parkeringsplats. Ytan har i senare tid varit en mindre park med snåriga buskar och större träd. Området har haft mycket vegetation med en del större träd, med djupt gående rötter, vilket bidragit till uttorkning av kulturlagren.

Undersökningsytan var skuren av flera sentida ledningssystem. I den östra delen av området framkom en fjärrvärmekulvert. Fjärrvärmerören skar igenom området i västöstlig riktning. Dessutom grävdes en dagvattenkulvert fram i den västra delen av ytan och dagvattenrören löpte i nordsydlig och östvästlig riktning. Samtliga rör och kulvertar togs bort och nya lades ner.

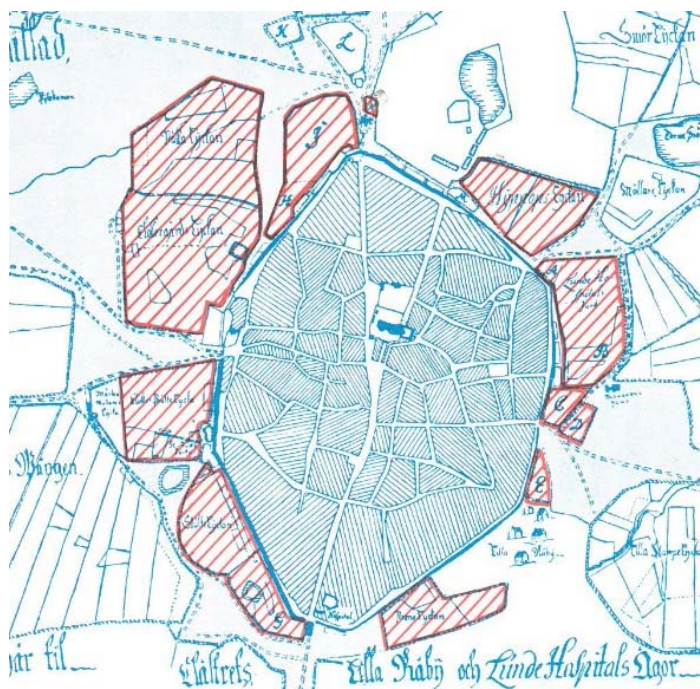
Mot norr grävdes ett schakt, som var en utlöpare från det större schaktet, och var ca 30,00 m långt, 1,20 m brett och 2,00 m djupt. Det grävdes ned till moränen. Ovanliggande lager bestod av ett urlakat kulturlager som tolkats vara fossil markhorisont. Däröver påträffades olika humösa lager som tolkats som odlingslager. Ett kraftigt utjämningslager inför omstruktureringen av platsen överlagrade odlingslagren, och tolkas härröra från efterreformatorisk tid och framåt.

I den norra delen av schaktet påträffades en brunn. Den var belägen där vallen runt Lund senare legat och bör därmed ha tillkommit under tidig medeltid då den var fylld med kulturlager som påminde om den äldsta markhorisonten. Kulturlagren som fyllt brunnen bestod av urlakad lera och det fanns komponenter i form av enstaka bränd lera och träkol. Eftersom brunnen var belägen där vallen en gång legat kan man sluta sig till att den tillkommit under 1000-talet eller möjligen under tidigt 1100-tal. Då brunnen var belägen nära stadens gräns och på de marker som då kan ha ingått i det som blev stadsområdet kan det antydast att det faktiskt var ett hushåll i Lund som anlagt, brukat och destruerat brunnen.

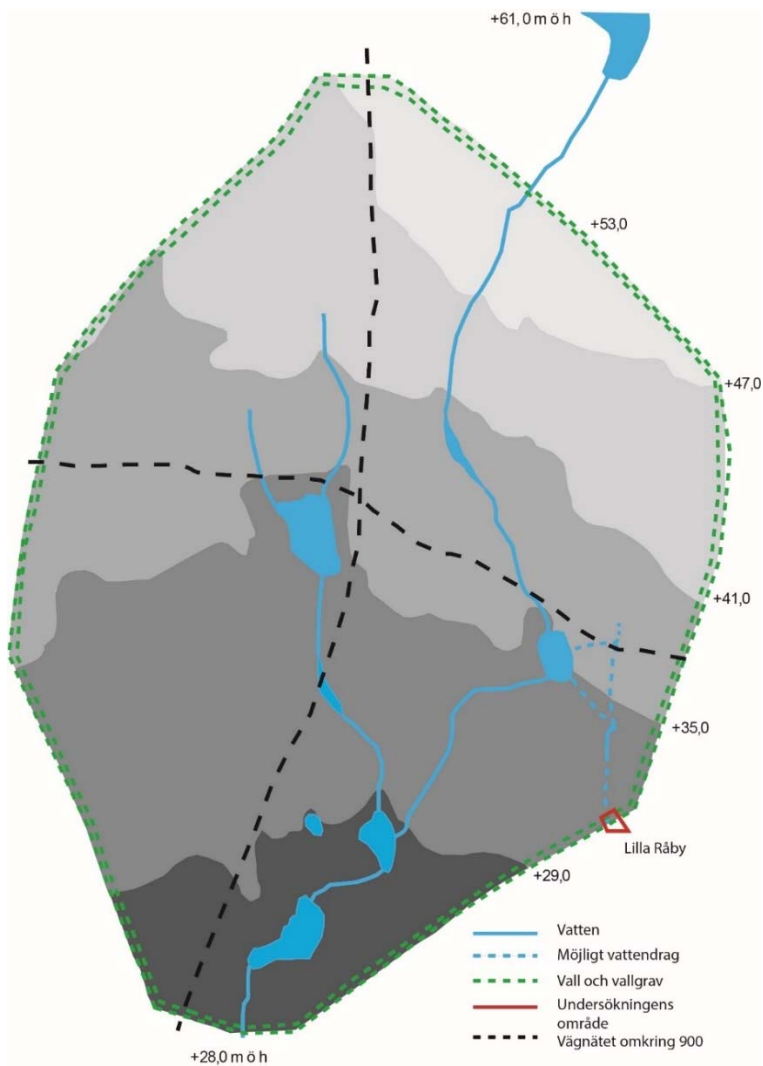
I den norra delen av ytan framkom två nedgrävningsskanter som löpte parallellt med varandra och sträckte sig upp mot Östra Vallgatan (figur 11). Nedgrävningarna tolkas som vallgravens begränsningar. Den norra nedgrävningsskanten var mjuk och sluttade mot söder. Vallgravsbotten mot moränleran, bestod av blå lera vilket beror på att den syresatts via vatten.

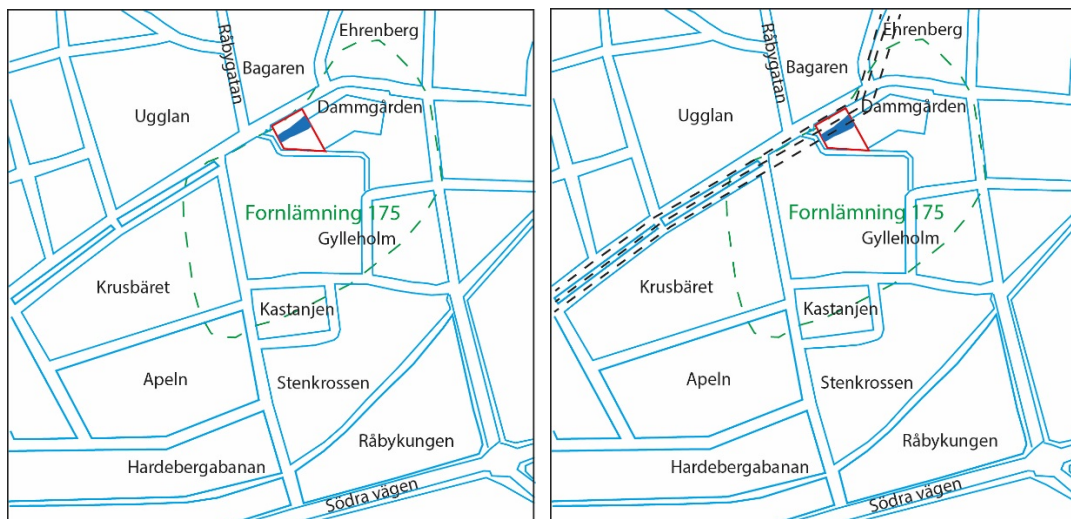
Figur 12. Lunds jordar under omkring 990, tolkat av Anders Andrén (1984 s 30).

Figur 13. Lunds jordar utanför vallarna år 1704, då kartan upprättades av Jean Bergman (Andrén 1984 s 28).

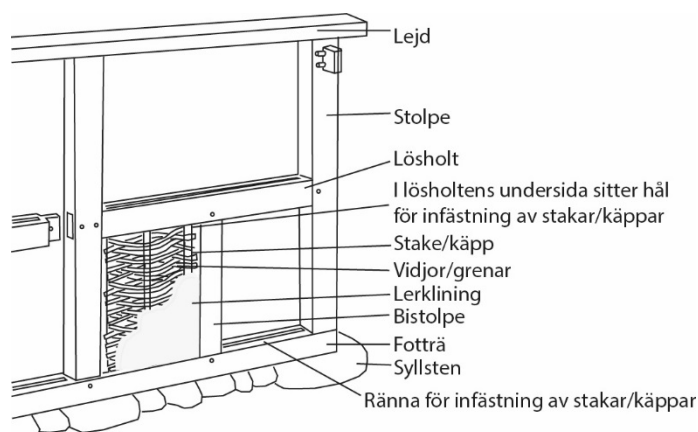
Figur 14. Lunds topografi omkring år 990 och den senare tillkomna vällen och vallgraven.

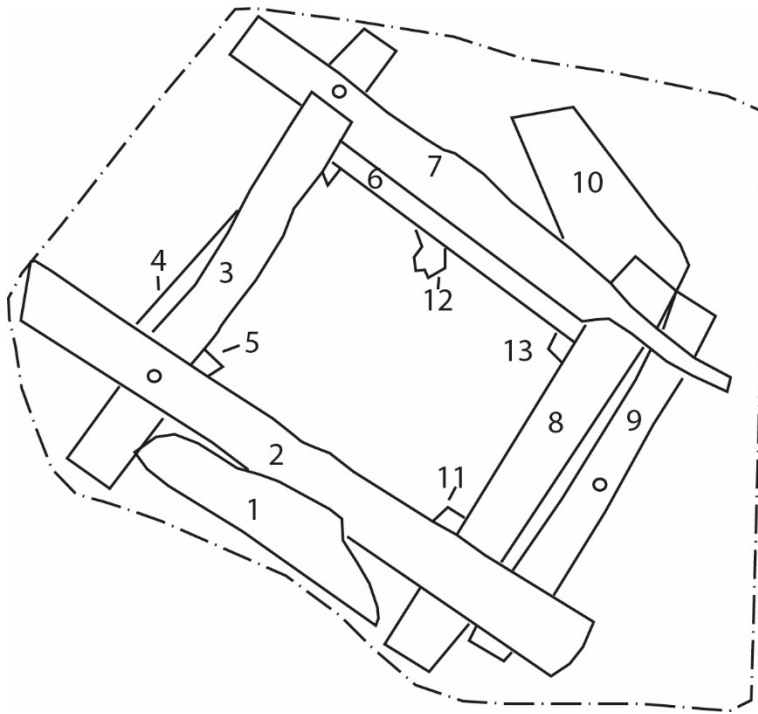
Figur 15. Vid 2013 års undersökning påträffades delar av vallgraven markerad med mörkblå färg på undersökningssytan inom den röda ramen. I den högra bilden har vallgraven och vällens tänkta sträckning, som finns publicerad i kartor i Andréns 1984, markerats med en streckad linje.

I den sydöstra delen av undersökningsområdet, på ett flackt parti, påträffades två brunnar (kontext 7 och 8 i figur 10). Den ena brunnen var timrad med plank och stolpar av ek och bok. Virket var sekundärt använt och hade tidigare ingått i en korsvirkeskonstruktion. Ett korsvirkeshus hade brunnit och sedan hade virket återanvänts till timringen av brunnen. I igenfyllningen av brunnen framkom yngre rödgods som kan dateras till 1700-tal.

På den sydvästra delen av ytan framkom ytterligare en brunn. Brunnsfyllningen innehöll bland annat yngre rödgods i form av skärvar av en trefotsgröta. Brunnen var timrad och det fanns två skift av stockar bevarade. Det övre stockvarvet bestod av virke som suttit i ett korsvirkeshus. Det var tydliga hål för vidjor/grenar i flätverk, samt urtag i stolpar för sammanfogning av delar (figur 16). Virket hade brunnit. Med anledning av att det inte finns mycket upptecknat om det medeltida Lilla Råby, togs provskivor för dendrokronologisk analys. Analysen utfördes av Hans Linderson, Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Lunds universitet. Resultatet från analysen tyder på avverkning av virket mellan åren 1638-1649 (se bilaga 2). Däremot kan inte brunnen dateras till den här tiden, med tanke på att virket var sekundärt använt. Virket hade tagits från ett raserat korsvirkeshus som brunnit. Om vi ponerar att virket är hugget för att uppföra ett korsvirkeshus under mitten av 1600-talet. Huset uppförs, brukas och till slut brinner huset ned. När en ny brunn ska anläggas återanvänds virket. Byggnaden bör ha stått en tid innan den brunnit ner och därmed är det troligt att brunnen tillkommit någon gång under 1700-talet. Det finns en byggnad inritad på den häradsekonomiska kartan från år 1910 med ett läge i närheten av brunnen, och det var förmodligen ett gathus. Hur länge denna byggnad legat där är svårt att se i det historiska kartmaterialet. Den närmsta gården ligger längre nordöst. Brunnen användes en tid för att sedan fyllas igen med jord, troligen från de omgivande markerna.

Figur 16. Korsvirke består av en stomme sammanfogad av timmer. I de fack som bildas kan olika fyllningar göras med obränt tegel, bränt tegel eller lerklining. Bilden visar de olika delarna i ett korsvirke med facken fyllda med lerklining fäst på ett flätverk av stakar som satts fast i hål i lösholten och en ränna i fotträet. Mellan stakarna har vidjor flätats och sedan har lera fästs mot flätverket. Tecknad efter Stoklund 1969, med tillägg av Gunilla Gardelin.

Figur 17. Brunnen som bestod av återvänt material från en korsvirkesbyggnad dokumenterades genom planritning. De olika delarna har nummerats och relaterar till den nedanstående detaljritningen av de olika delarna. Brunn 7, figur 10.

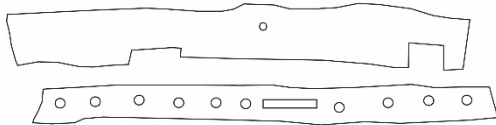
1. Bok

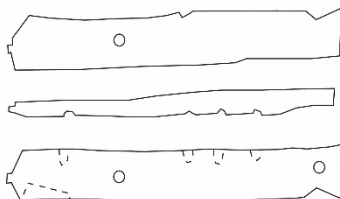
2. Ek, bränd

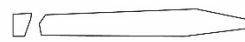
3. Ek, bränd.

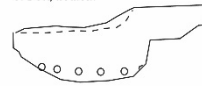
4.

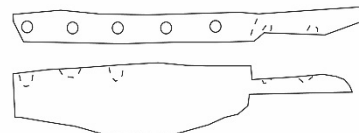
5. Hörnstolpe

6. Bok, bränd.

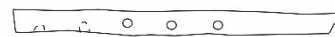
7.

8. Ek, bränd.

9, har passning med 1.

13. Hörnstolpe.

12. Hörnstolpe.

Figur 18. De olika delarna i brunnen detaljritades efter att de tagits upp och har nummer som relaterar till planritningen i figuren över.

Kulturhistorisk berättelse om platsen

Med anledning av nybyggnation av studentbostäder i Lilla Råby utfördes två arkeologiska förundersökningar, en översiktlig och en fördjupad. Resultaten av undersökningarna pekade på dateringar från medeltid till våra dagar.

Platsen under 1000-talet

En brunn påträffades under den senare tillkomna stadsvallen som har daterats till 1000-talet eller möjligen tidigt 1100-tal.

Utifrån analysen av ett jordprov taget i kulturlager i den brunn som daterats till 1000-talet eller möjligen början av 1100-talet, kan ett försök att tolka miljön på platsens före tillkomsten av vallen och vallgraven göras.

Under tiden brunnen stått öppen har det i omgivningen funnits växter som trivs i fuktiga miljöer, som slankstarr, knagglestarr, tiggarranunkel och våtarv. Det betyder att det kan ha funnits något vattenstråk på platsen redan innan vallgraven skapades. Det finns en bäck omnämnd år 1581 i kv Bagaren norr om Lilla Råbys bytomt, vars sträckning har gått söderut (Andrén 1984, s 94 tomt 185). Denna bäck kanske har funnits redan under 1000-talet och kanske har den fortsatt ner genom det område som blev bytomten i Lilla Råby och senare utnyttjats för att fylla den senare tillkomna vallgraven med vatten.

I brunnen påträffades också vilda örter som växer där människor bott och odlat, som vildpersilja som är en giftig ört, vitplister och brännässla. Det har också hamnat odlade växter i brunnen som svartsenap, kattmynta och kungsmynta/oregano. I brunnen återfanns också träkol som vittnar om att det kan ha funnits härdar eller annat som givit upphov till träkol. Detta skulle i så fall stärka tolkningen om att brunnen skall kopplas till någon bebyggelse och inte som en solitär på den odlade, alternativt betade marken i stadens utkant eller Lilla Råbys bytomt.

Förutom en brunn, som var äldre än vallen och vallgraven, framkom få bebyggelseindikatorer från tidig medeltid. Brunnen måste ha fyllts igen senast då vallen och vallgraven tillkom, omkring år 1134. Brunnen indikerar att bebyggelse legat i närheten, men frågan är vilken bebyggelse det handlar om. Är brunnen förlagd inom det äldsta stadsområdet eller har brunnen legat på Lilla Råbys bytomt? Kanske har det funnits brunnar på stadens jordar för att kunna vattna exempelvis djur eller marker.

Platsen under tiden 1100—1500-tal

Vid undersökningen framkom två parallella nedgrävningskanter samt bottensediment som tolkats vara vallgraven, vilket kan vara logisk då den materiella kulturen inte vittnar om annan verksamhet. Vallgravens bredd på platsen borde därmed vara ca 10,00 m bred.

Vallgravens bredd har, vid tidigare arkeologiska undersökningar, kunnat konstateras på några platser i staden och varierar mellan ca 10,00-15,00 meter.

Nedanstående tolkning är gjord utifrån de jordprover som analyserats och som tagits från vallgravens bottensediment och består av sammanlagt 8 prover.

På platsen har det redan tidigare funnits växter som trivs i fuktiga miljöer som slankstarr, knagglestarr, tiggarranunkel och våtarv. Det betyder att det kan ha funnits något vattenstråk på platsen redan innan vallgraven skapades (se tidigare resonemang). Dessa växter finns kvar då vallgraven tas i bruk. Då finns också andra växter som trivs i fuktiga miljöer som mannagräs och källfräne (vattenkrasse). Den sistnämnda trivs vid klart, men näringsrikt, rinnande vatten som bäckar och källflöden. Detta tyder på att vattnet i vallgraven inte varit stilla utan rinnande.

Det som tillkommer med vallen och vallgravens etablerande är ett stort antal örter representerade i proverna, örter som trivs på ängs-, betes- och odlingsmarker. Bland dem som trivs i fuktiga miljöer kan nämnas brunskära, gråstarr, slankstarr, knagglestarr, och tåg som är en gräslignande ört. Knölsyska är en ört som växer på fuktiga marker men även odlade marker. Bland dem som finns runt gårdsmiljöer eller ängar kan nämnas bolmört som är giftig och växer runt gårdar och dess marker. Vitplister är en ört som växer runt gårdar och på ängar. Krusskräppa växer vid gårdar och stränder, och kransborre är en ovanlig ört som också växer vid gårdar eller marker som omgrävts eller på annat sätt störts som exempelvis vid rasbranter. Brännässla växer på kväverika marker, bland annat kring gödselstackar. Det fanns i vallgravens sediment också spår av hallon och växter som kirskaål, svartsenap, vit kattost, kattmynta, och äkta fläder.

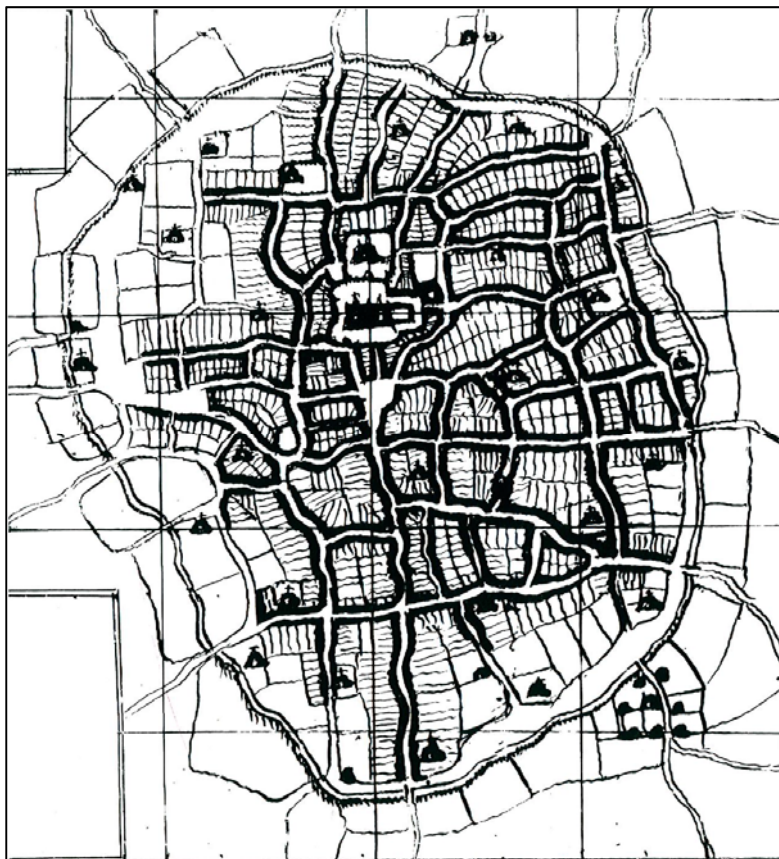
I proverna fanns också växter som trivs i torra miljöer som smällglim som växer i ängar och betesmarker och bergssyra som växer på torra marker som berghällar, torrbackar, sandmarker, strandklippor.

Bland dem som trivs i torra miljöer som betes- eller odlingsmarker fanns i proverna är rölleka och krustistel. I materialet fanns också vildpersilja som är en giftig ört som växer på odlade ytor eller marker som på ett eller annat sätt störts. Flera olika sorters mållor som trivs i miljöer med odlingar som åkermark och trädgårdsland påträffades i sedimenten i vallgraven. Exempelvis gatmålla, svinmålla, blå/rödmålla och lönnmålla. I proverna fanns flera andra ogräs som växer på ytor som odlats eller där marken omgrävts, som hamp-/pipdån, spikvallmo, åkerranunkel, åkerrättika och nattskatta som är giftig. I proven fanns också trampört som är en mycket vanlig ört som växer på alla typer av kulturpåverkad mark.

Bland dem som trivs i fuktiga miljöer, odlade marker och ängar fanns i proverna nysört och gåsört. Det fanns också bitterpilört som växer på fuktiga och näringsrika marker som vid stränder, kärr och i diken. Vidare fanns i proverna tiggarranunkel som är giftig och växer på fuktiga och näringsrika marker, gärna dyig mark, vid stränder och kärr, men även odlad mark. Det fanns också våtarv som växer på alla typer av kulturpåverkade marker, men

föredrar skuggiga fuktiga platser som är kväverika. Taggkörvel är en ört som växer vid grusiga stränder.

Den bild som framtonar är att runt vallgraven har funnits öppna ytor med en rik flora av örter som kan ha nyttjats som ängs-, betes-, eller odlingsmark.

Figur 19. Osignerad karta som ingick i Johannes Mejers stora kartverk över Skåne, "Lund in Schoonen" från 1655-1660 (André och Högstedt 1990 s 13). Kartan visar bland annat stadsvallen runt staden, i höger nederkant syns Lilla Råby alldeles utanför vallen.

Platsen under 1600-1700-tal

Nästa epok som kunnat dokumenteras är från eftermedeltiden och närmare 1600-1700-tal (figur 19). Johannes Mejers karta ovan visar att byn Lilla Råby ligger upp emot stadsvallen. På kartan syns inga spår efter vallgraven som sannolikt är igenfylld vid tidpunkten för upprättandet av kartan. Undersökningsområdet ligger i den på kartan nordöstra tomten i Lilla Råby. Inga spår efter byggnaden har påträffats, däremot framkom en brunn som var timrad med återanvänt virke från ett nedbrunnet korsvirkeshus. Brunnen dateras med hjälp av timrets ålder och fynden i igenfyllningen av brunnen. Virkets ålder vittnar om avverkning mellan åren 1619 och 1652. Virket användes först som byggnadsmaterial till ett korsvirkeshus. När huset brann ned återanvändes det i en brunn på fastigheten. Huset uppfördes i mitten av 1600-talet och stod kanske i ungefär 50 år innan det brann ned och då bör brunnen dateras till 1700-talets början. I återfyllningen i brunnen framkom skärvor av en trebensgryta med rörskaft. Den typen av keramik börjar tillverkas under senmedeltiden, men finns ända in i tidig modern tid och det brukar räknas till att de slutar tillverkas under 1700-talet.

Figur 20. Jean Bergmans karta från 1704, "Geometrisk Charta öfver Staden Lund uti Schåne och des Jordägendom i Åker och Äng...". Lilla Råby by har markerats med schabloner av fem gårdar i kartans nedre högra hörn. StadsvalLEN har markerats med brun färg runt om den medeltida stadskärnan (André och Högstedt 1990 s 24).

Delar av vallgraven har senare nyttjats som dammar. Möjligen har så även varit fallet på den del som påträffades vid undersökningen år 2013. Flera medeltida dammar var urgrävda eller naturliga fördämningar som bland annat användes som fiskodlingsdammar (Johansson Hervén 2001 s 51f). I äldre kartmaterial finns flera dammar avbildade i stadens omedelbara omgivning. Dessa har tolkats härledda till ännu icke igenfyllda delsträckor av den forna vallgraven som omslöt staden under medeltiden. På Jean Bergmans karta från 1704 syns dessa som ljusblå markeringar på ett par platser i söder, nordöst, norr och i öster. Detta verkar inte vara fallet i den sydöstra delen som gränsar till Lilla Råbys marker. Vallgraven är därmed borttagen vid den tiden för kartan och området där undersökningen gjordes är inkorporerad i Lilla Råbys ägor (figur 20, André och Högstedt 1990, s 24). Igenfyllningen av vallgrav i undersökningsområdet torde därmed ha skett innan år 1704. Kraftiga jordlager har förts på efterhand, troligen för att kunna odla marken.

I brunnen från 1700-talet togs från fyllningen fyra jordprov som analyserades. I proven återfanns bladfragment av pors som växer vid sjöar och kärr och fuktiga skogsmarker. Pors

användes under medeltiden i öltillverkning och har tidigare påträffats i Lund (Gardelin 2011, s 25; 73f). Den används senare också som brännvinskrydda. Ett annat område där porsen användes, från medeltiden och framåt, var växtfärgning av ylle, där porsen ger en gul färg.

I brunnen påträffades också bladresten av skvattram, en buske som också växer i fuktig skogsmark och på myrmarker.

I proverna från brunnens fyllning återfanns växter som trivs i fuktiga miljöer som slankstarr som växer på kalkrika fuktängar och knagglestarr som växer på fuktiga marker, i diken och skogskärr. Där fanns också blankstarr växer på leriga strandängar och kärrmarker vid kusten, mer sällsynt i inlandet. I proverna fanns också tiggarranunkel som är giftig och växer på fuktiga och näringsrika marker, gärna dyg mark, vid stränder, kärr men även odlad mark och också våtarv som växer på alla typer av kulturpåverkade marker, men föredrar skuggiga fuktiga platser som är kväverika.

I proverna fanns växter som trivs på betad eller odlad mark som ullkardborre som är en ört som växer på näringsrik ofta kulturpåverkad mark och Krustistel är en ört som växer på betes- och åkermark. En annan växt som förekom i materialet är lomme som är en vanligt förekommande ört som växer på kulturpåverkad mark. Penningört växer som ogräs på åkrar eller annan av människan påverkad mark.

I materialet fanns växter representerade som trivs i odlade miljöer som åkrar och trädgårdsland som svinmålla, blå-/rödmålla, pilört och harkål. I proverna fanns nattskatta som är giftig och växer på näringsrik jord på exempelvis åkrar. Bolmört är en annan giftig växt som också återfanns i proven. Den växer runt gårdar eller mark som omgrävts och har historiskt sett använts som medicinalväxt. Brännässla fanns också representerad och växer på kväverika marker. I proverna fanns vitplister, trampört och krusskräppa som är örter vilka trivs i kulturpåverkade miljöer, runt gårdar och på ängar.

I proverna, daterade till denna period, fanns också odlade växter som kirskaål, svartsenap, kål, rova/åkerkål, kummin, lungrot, morot, lin, äpple, vit kattost, kungsmymta/oregano, rättika/rädisa och äkta fläder. Det fanns också spår av sädeskorn.

Den bild som ges utifrån proverna är en ganska varierad växtmiljö med växter som trivs vid bebyggelse och odlad mark. Runt platsen för den forna vallgraven har troligen fortsättningsvis funnits växtlighet som trivs i fuktiga miljöer, även efter den har lagts igen. Under 1700-talet fanns också några dammar längre söderut på Lilla Råbys bytomt som syns på storskifteskartan från år 1785.

Platsen under perioden 1800-1910

På den häradsekonomska kartan från år 1910 finns en byggnad, troligen ett gathus utmarkerat på det område där de arkeologiska förundersökningarna genomfördes. Kanske

är det lämningar av den byggnaden som påträffades som raseringsmaterial i ett kulturlager i schakt D. Rasingen innehöll kalkbruk, lera och tegelkross, vilket indikerar att det kan ha varit en korsvirkesbyggnad som rivits.

Från kulturlager tockade som odlingsytor togs två jordprover för analys av växtmaterial. I odlingshorisonterna fanns obränd träflis och träkol samt rester av rottrådar. I proven fanns svinmålla som är en ört som växer på åkrar, trädgårdsland, vid gödselstackar, men även vid stränder. Det framkom i proven också vitplister, som är en ört som växer i kulturpåverkade miljöer, runt gårdar och på ängar. I proverna fanns också odlade växter som äkta fläder, ospecificerat sädeskorn och brödvete. De få proven ger en ganska begränsad bild, men möjligen representerar de växtmiljöer på gårdstomter snarare än betes-, ängs- eller odlingsmarker i Lilla Råby by.

Administrativa och tekniska uppgifter 1

Länsstyrelsens beslut, dnr	431-1151-11	Fornlämning nr/art	RAÄ 175:1
Socken/stad	Lund	Kulturens projektnummer	61000-159
Landskap	Skåne	Län	Skåne
Kommun	Lund	Trakt/kvarter/fastighet	Innerstaden 2:1 – Lilla Råby bytomt

Typ av exploatering	
Uppdragsgivare	
Typ av undersökning	Översiktlig arkeologisk undersökning
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Niklas Kronroth
Övrig personal	Aja Guldåker, Ivan Balic
Fältarbetstid	2013-08-27-2013-08-30

Fälttid	
Arkeolog	56 h
Maskin	-
Undersökningens omfattning	
Yta	68 m ²
Schaktmeter	57 m
Kostnad för arkeologi	
Fältarbete	56 x 650= 36 400 SEK
Rapport	28 x 650= 18 200 SEK
Analys	-
Övrigt	1 000 SEK
Summa:	55 600 SEK
Kostnad övrigt	
Maskiner	11 755 SEK inkl. moms
Bodar	-
Övrigt	-
Summa	11 755 SEK inkl moms
Summa, faktisk	67 355 SEK inkl moms
Summa, beslutad	Enligt löpande kostnad

Fyndmaterial (förvaring m.m.)	Inga fynd tillvaratogs
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen
Ritningar, dokumentation	1 planritning skala 1:400, 2 planritningar skala 1:20, 7 sektionsritningar skala 1:20.
Foto	53 digitala fotografier.
Analys	-
Övriga upplysningar	-

Administrativa och tekniska uppgifter 2

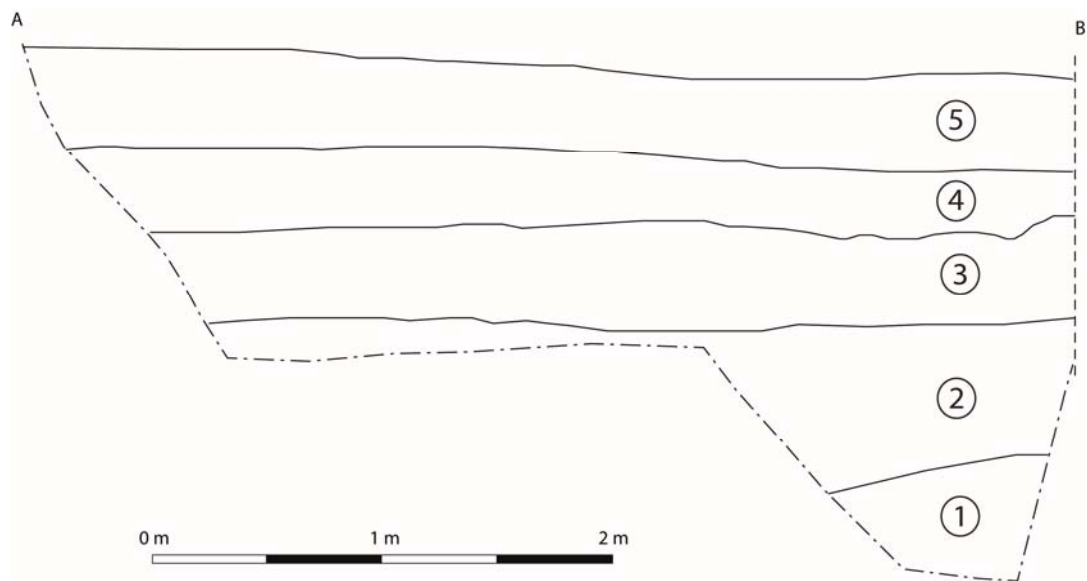
Länsstyrelsens beslut, dnr	431-21880-2013	Fornlämning nr/art	RAÄ 175:1
Socken/stad	Lund	Kulturens projektnummer	61000-289
Landskap	Skåne	Län	Skåne
Kommun	Lund	Trakt/kvarter/fastighet	Innerstaden 2:1 – Lilla Råby
Typ av exploatering	Byggnation		
Uppdragsgivare	Lunds kommun Tekniska förvaltningen		
Typ av undersökning	Fördjupad arkeologisk förundersökning		
Ansvarig institution	Kulturen		
Fältarbetsledare	Nicklas Kronroth		
Övrig personal	Aja Guldåker, Ivan Balic		
Fältarbets tid	2013-09-19 – 2013-11-26		
Fälttid			
Arkeolog	57 h		
Maskin	-		
Undersökningens omfattning			
Yta	448 m ²		
Kubik	910 m ³		
Schaktmeter	-		
Kostnad för arkeologi			
Fältarbete	57 x 700= 39 900 SEK		
Rapport	30 x 700= 21 000 SEK		
Analys	-		
Övrigt	-		
Summa:	60 900 SEK		
Kostnad övrigt			
Maskiner	-		
Bodar	-		
Dendrokronologisk analys	14 125 SEK inkl moms		
Summa	14 125 SEK inkl moms		
Summa, faktisk	75 025 SEK inkl moms		
Summa, beslutad	Enligt löpande kostnad + 45 600 SEK exkl moms (analyser)		
Fyndmaterial (förvaring m.m.)	KM 95465:1-4		
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen		
Ritningar, dokumentation	1 planritning 1:200; 5 planritningar skala 1:20; 7 sektionsritningar skala 1:20, 2 detaljritningar skala 1:10.		
Foto	226 digitala fotografier		
Analys	Makrofossilanalys, dendrokronologisk analys.		
Övriga upplysningar	-		

Referenser

- André, A. & Högstedt, C. 1990. *Kartornas Lund 1580-talet till 1950*. Gamla Lund förening för bevarande av stadens minnen Årsskrift 72. Lund.
- Andrén, A. 1984. *Lund, tomtindelning, ägostruktur, sockenbildning*. RAÄ & SHM rapport. Medeltidsstaden 56. Stockholm.
- Balic, I. 1999. *Kv. Krusbäret 9, Lilla Råby*. *Arkeologisk förundersökning 1999*. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 83. Lund.
- Bevaringskommittén. 1996. *Lund utanför vallarna*. Bevaringsprogram Del II. Lund.
- Blomqvist, R. 1985. *Stadsvallen i Lund. Ett unikt byggnadsminne*. Gamla Lund föreningen för bevarande av stadens minnen Årsskrift 67:2. Lund.
- Ericsson, G. 2008. *Södra Esplanaden, Kastanjegatan och Skolgatan*. *Arkeologisk förundersökning 2005 och 2006*. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 326. Lund.
- Gardelin, G. 2011. *Kv Saluhallen 1, Fornlämning 73, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne*. *Arkeologisk slutundersökning 2010*. Kulturens rapporter nr 6. Lund.
- Guldåker, G. 2013. *Kv Gylleholm 11 – Innerstaden 2:1, fornlämning 73, fornlämning 175, Lunds kommun, Skåne*. *Arkeologisk förundersökning 2013*. Kulturmiljörapport 2013:25.
- Guldåker, A. 2015. *Fjärrvärme m.m. i Lunds kommun, Skåne*. *Arkeologisk förundersökning 2010-2011*. Kulturmiljörapport 2015:12.
- Johansson Hervén, C. 2001. *Mårtenstorget i Lund*. *Arkeologisk undersökning 1997. En kulturhistorisk redogörelse*. Arkeologiska rapporter från Lund, nr 21. Lund.
- Kulturportal Lund 2013-12-09. <http://www.kulturportallund.se>. Södra Esplanaden.
- Lundberg, A. 1999. *Stencil, Kulturens Lundaarkiv, Apelgatan*.
- Stoklund, B. 1969. *Bondegård og Byggeskik før 1850*, Dansk historisk fælles forenings håndbøger, København.

Bilagor

Sektionsritningar

Schakt A, östsektion, del A-B.

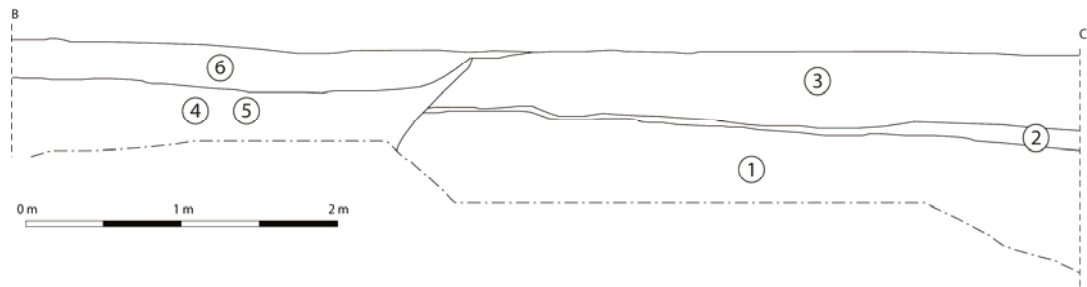
1. Gråbrun lera som var finkornig, fet, torr och mycket kompakt. Det framkom enstaka kalkfläckar och träkol. Lagret tolkas som bottensediment i vallgraven.

2. Brun lera som var finkornig, fet, torr och mycket kompakt. Det förekom inslag av tegelkross och kalk, dessutom påträffades enstaka tegelbrockor och bränd lera. Kulturlagret tolkas som fyllningslager som ingår i återfyllningen av vallgraven.

3. Brunrå lera som var finkornig, fet, torr, och mycket kompakt. Som 2, men med större tegelkross. Dessutom var det en färgskillnad mot 2. Fyllning i vallgraven.

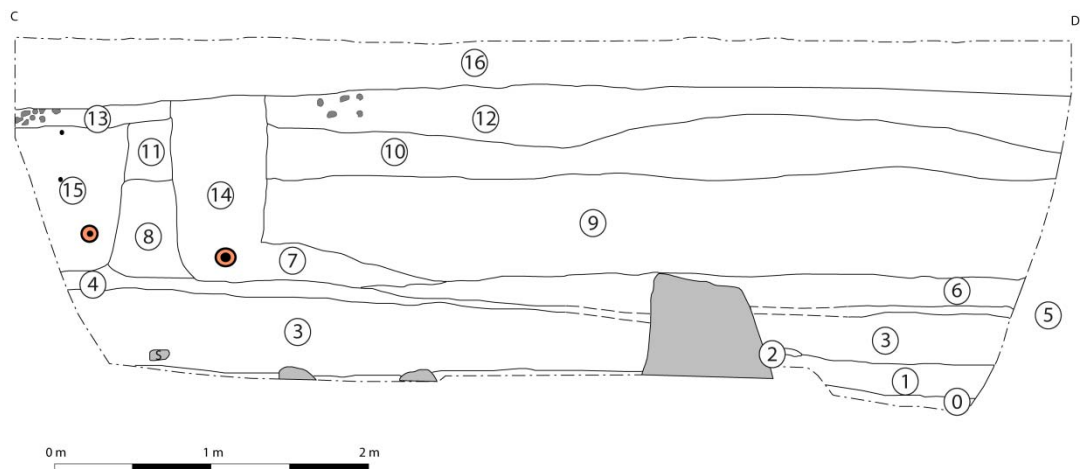
4. Matjord. Sentida.

5. Som 4 men mer porös. Sentida.

Schakt A, östsektion, del B-C.

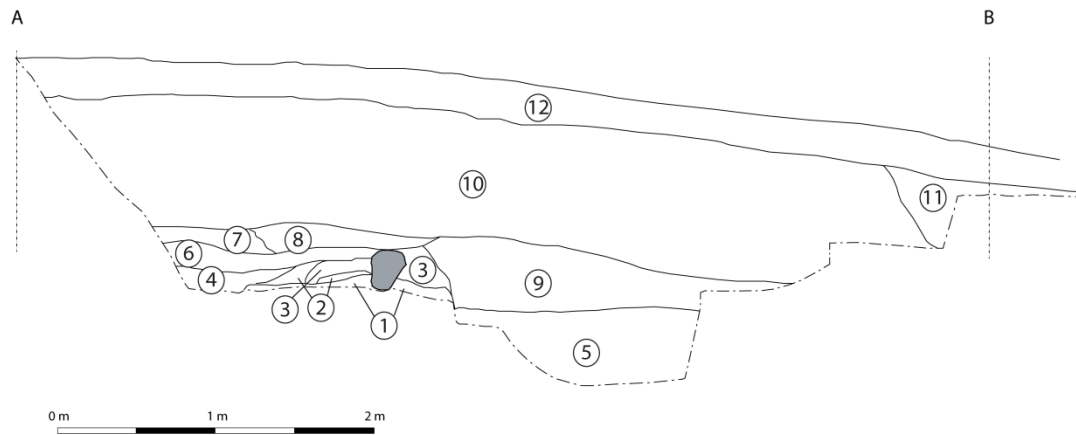
1. Brunrå lera med matjordskaraktär som var finkornig, fet, torr och kompakt. Inslag av tegelkross, ett par större tegelbrockor, kalk, småsten och träkol var närvarande. Omrört kulturlager som fyllt vallgraven. Kulturlagret har sedermera odlats.
2. Gråbrun makadam med inslag av grus och kalkbruk. Bärlager till sentida parkeringsplats.
3. Brun, humös lera. Matjord, sentida.
4. Nedgrävning för fjärrvärme. Sentida.
5. Brun sand. Fyllningslager i sentida nedgrävning.
6. Matjord

Schakt A, östra sektion, schaktdel C-D.

0. Gulbrun, grusig moränlera som var finkornig, men med stenar i, kompakt och torr. Steril moränlera.
1. Gråsvart fet lera som var finkornig, torr och kompakt. kulturlagret inkluderade ett rikligt inslag av träkol samt enstaka bränd lera och småsten. Bottensediment i vallgraven.
2. Grå beige sandig silt som var finkornig, mager, porös och torr. Urlakat lager som tillkommit då vatten sköljt igenom lagret.
3. Gråbrun fet lera som var finkornig, torr med enstaka inslag av träkol och bränd lera. Bottensediment i vallgraven. Vallgraven har vuxit igen och organiska material och lera har blandats under lång tid.

4. Beige sandig silt som var mycket finkornig och torr. Det framkom inslag av träkol och bränd lera. Kulturlagret tolkas som bottensediment i vallgraven. Vallgraven har vuxit igen och organiska material och lera har blandats.
5. 4 och 5 är sannolikt delar av samma lager men som brutits i och med en sten som sitter i lagret delar de båda kulturlagren och därmed uppstår den diffusa linjen där emellan.
6. Brun lera som var grovkornig och kompakt. Kulturlagret hade inslag av enstaka tegelkross, träkol, kalkprickar och småsten. Kulturlagret tolkas som fyllningslager i en igenfyllningsfas av vallgraven. Vallgraven tas därmed ur bruk.
7. Som 6, men med mer matjordsinslag med hög lerhalt.
8. Brun lera som var finkornig, torr och kompakt. Inslag av enstaka tegelkross och kalkprickar. Kulturlagret tolkas som igenfyllningslager som också odlats.
9. Brun lera med matjordskaraktär som var finkornig, torr och kompakt. Inslag av enstaka djurben, tegelkross, småsten och bränd lera. Igenfyllnadslager som också odlats. En bit sågat horn framkom.
10. Brun lera med matjordskaraktär som var finkornig, torr och kompakt. Inslag av enstaka djurben, tegelkross, småsten och bränd lera. Påminde om 9, men innehöll mer småsten och kalkprickar. Det framkom en skärva yngre rödgods. Utjämningslager.
11. Brun lera med matjordskaraktär som var finkornig, torr och kompakt. Inslag av enstaka djurben, tegelkross, småsten och bränd lera. Utjämningslager.
12. Gråbrun makadam med inslag av grus och kalkbruk. Bärlager till sentida parkeringsplats.
13. Gråbrun makadam med inslag av grus och kalkbruk. Bärlager till sentida parkeringsplats.
14. Brun lera med matjordskaraktär som var finkornig, torr och kompakt. Inslag av enstaka djurben, tegelkross, småsten och bränd lera. Fyllning i nedgrävning för dränering.
15. Brun lera med matjordskaraktär som var finkornig, torr och kompakt. Inslag av enstaka djurben, tegelkross, småsten och bränd lera. Fyllning i nedgrävning för dränering.
16. Brun humös lera. Matjord, sentida.

Schakt B, östra sektion, del A-B. Generellt innehöll kulturlagren mycket rötter från träd och buskar som torkat ut hela området.

1. Gul, siltig, mager lera som var finkornig, kompakt och fuktig. Uppgrävd morän. Kulturlagret tolkas som vallgravssediment.

2. Brun lerhaltig humus med matjordskaraktär som var finkornig, fet, kompakt och torr. Kulturlagret tolkas ha tillkommit efter omgrävning av vallgraven.

3. Brun sandig och siltig lera som liknar 1, och som var finkornig, mager, mycket torrt och kompakt. Kulturlagret tolkas ha tillkommit efter omgrävning av vallgraven.

4. Brunrå kompakt torr, fet, lera med inslag av tegelkross, träkol, grus. Kulturlagret tolkas som fyllningslager av vallgraven.

5. Mörkbrun lera som var finkornig, fet, torr och kompakt. Kulturlagret tolkas som fyllningslager i en vallgrav. Keramik av yngre rödgods påträffades.

6. Brunrå kompakt, torr, fet, lera med inslag av tegelkross, träkol, grus. Innehöll flera knytnävstora stenar och enstaka tegelkross. Kulturlagret tolkas som raseringslager som deponerats i vallgraven.

7. Brunrå kompakt, torr, fet, lera med inslag av tegelkross, träkol, grus. Innehöll flera knytnävstora stenar och enstaka tegelkross. Kulturlagret innehöll raseringsmaterial, med inslag av järnbitar.

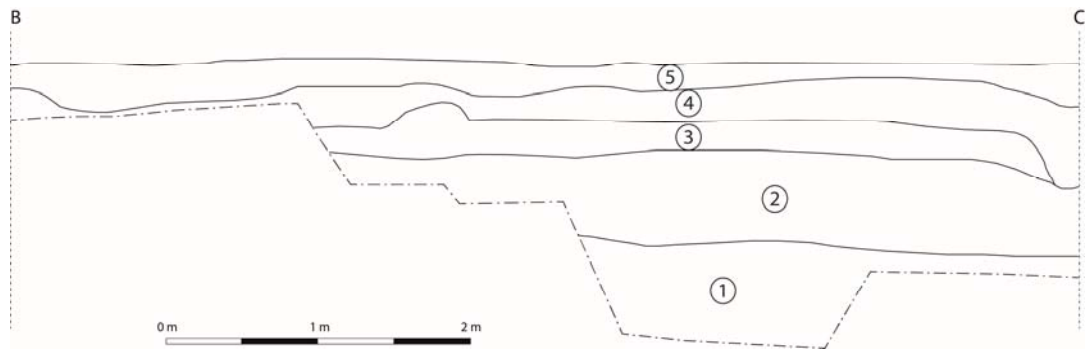
8. Grus och småsten. Kulturlagret tolkas som grusgång, som kan ha fungerat som en gångväg vid eller rent av på den igenfyllda vallgraven. Möjlig datering 1800-tal.

9. Brun grovkornig, torr och något kompakt lera med inslag av sten, tegel. Fyllningslager/utjämningslager.

10. Brun humus blandad med lera. Kulturlagret var finkornigt, torrt, kompakt och magert. Inslag av småsten. Komponenterna var jämnt fördelade över ytan. Kulturlagret tolkas som uppfyllnadslager/bärlager och har förts på under senare tid, 1800 och framåt.

11. Grus med inslag av lera. Fyllningslager efter nedgrävning för fjärrvärme, 1960-tal och framåt.

12. Matjord. Sentida.

Schakt B, östra sektion, del B-C.

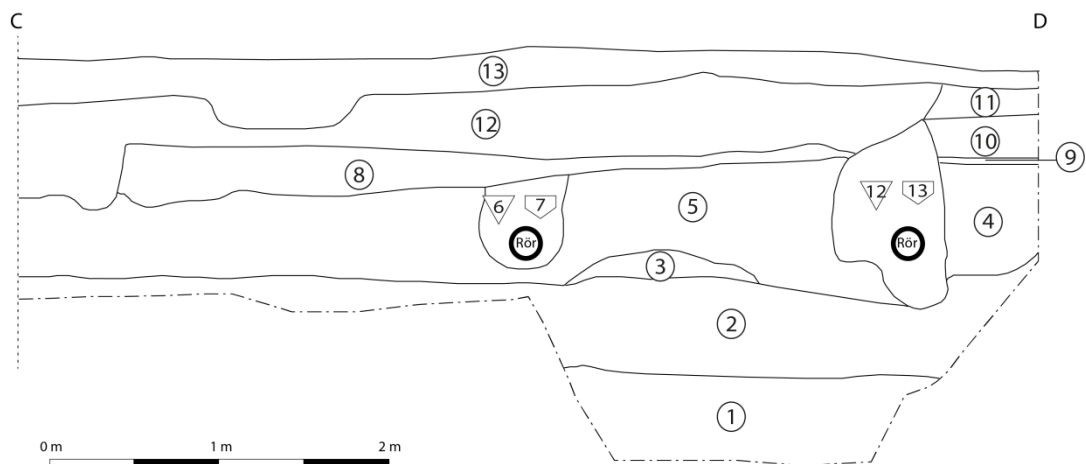
1. Brunrå lera som var finkornig, fet, torr och kompakt. Inslag av bränd lera, kalk, sten och träkol. Kulturlagret innehöll brandgula utfällningar. Yta som kan ha odlats. Förekomsten av bränd lera och träkol antyder ett nära läge till bebyggelse.

2. Gråbrun lera som var finkornig, fet, torr och kompakt. Inslag av träkol, bränd lera och enstaka småsten och tegelkross. Komponenterna var dåligt sorterade över ytan och det påträffades koncentrationer av sot och bränd lera. Kulturlagret hade odlingskaraktär och tolkades som odlingslager. Inga fynd framkom, men på grund av stratigrafisk position och sammansättningen av jorden, tolkas kulturlagret som medeltida.

3. Svartbrun humös lera. Inslag av sten, tegel, kalk, bränd lera och träkol. Rester av sentida raserings- eller byggnationslager.

4. Gråbrunt lerhaltigt kulturlager med inslag av träkol, kalk, bränd lera och enstaka tegel. Kulturlagret var finkornigt, fett, torrt och kompakt och kan ha tillkommit i utjämnande syfte.

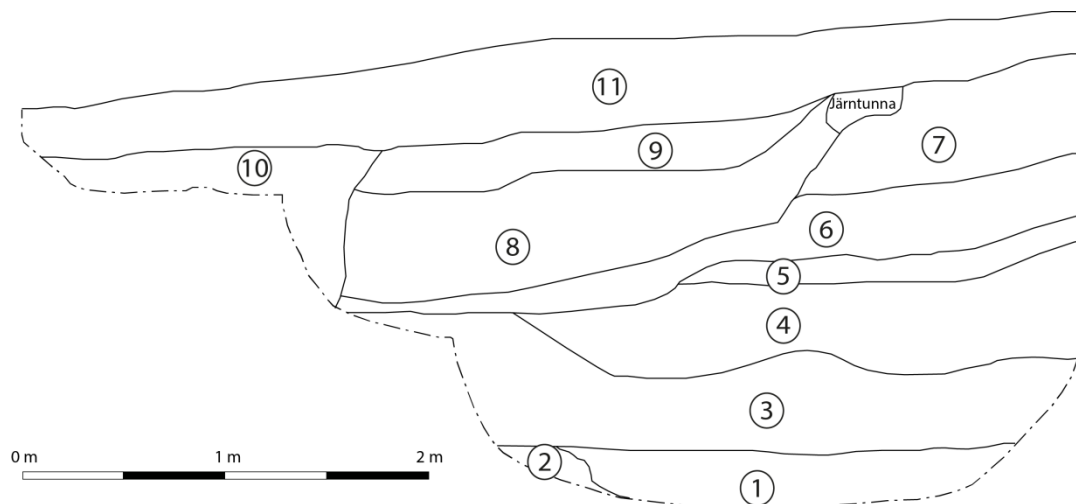
5. Matjord, sentida.

Schakt B, östra sektion del C-D.

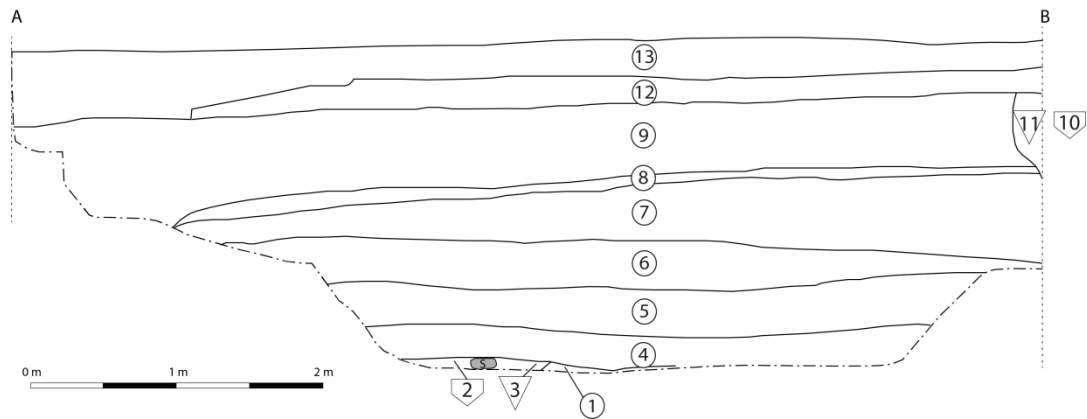
1. Blågrå lera med mycket utfällningar av järn, som var finkornigt, fett, torrt och kompakt. Träkol var närvarande. Kulturlagret tolkas som bottensediment i en naturlig sänka som kan ha varit fylld av vatten.

2. Gråbrun lera som var finkornig, fet, torr och kompakt. I lagret påträffades en gruslins, i övrigt var kulturlagret välsorterat. Inslag av träkol, småsten och kalk samt enstaka bränd lera. Kulturlagret tolkas som en igenfyllning av en naturlig svacka i terrängen.
3. Gulgrå lera som var finkornig, fet, torr och kompakt. Del av större fyllningslager, där aktuellt kulturlager utgörs av uppgrävd morän som blandats.
4. Gråbrun lera som var finkornig, fet, torr och kompakt. Kulturlagret hade odlingskaraktär, och var omrört, och innehöll träkol, kalk, bränd lera och tegel förekom. Kulturlager som odlats.
5. Gråbrun lera som var finkornig, fet, torr och kompakt. Kulturlagret hade odlingskaraktär och var omrört, och innehöll träkol, kalk, bränd lera och tegel förekom. Kulturlagret som odlats.
6. Gråbrun lera som var finkornig, fet, torr och kompakt. Träkol, kalk och tegel var närvarande. Fyllningslager i rörschakt. Samma massor har använts, som de som grävdes upp inför nedläggandet av rören.
7. Nedgrävning för rörschakt. Sentida
8. Mörkgrå lerblandad humus, med inslag av mycket sten och en del större gula tegelbrockor som troligen härrör från byggnationen av parkeringshuset Dammgården, som är uppfört i gult tegel. Kulturlagret har tillkommit som uppfyllnadslager över ytan efter byggnationen på 1980-talet.
9. Asfalt, tidigare beläggning för parkeringsplats på 1960-talet.
10. Brun, lerhaltig humus, sentida matjord.
11. Makadam, sentida bärlager.
12. Gråbrun lera som var finkornig, fet, torr och kompakt. Träkol, kalk och tegel var närvarande. Fyllningslager i rörschakt. Samma massor har använts, som de som grävdes upp inför nedläggandet av rören.
13. Nedgrävning för rörschakt. Sentida
14. Sand med inslag av makadam, sentida bärlager.
15. Brun lerhaltig humus. Sentida matjord.

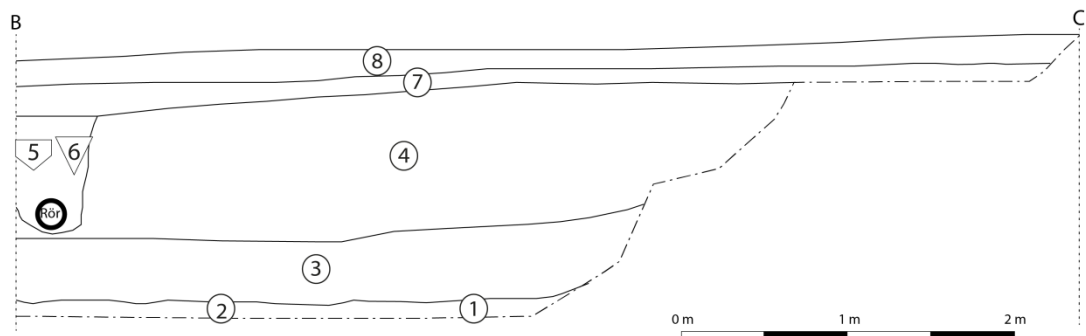
Schakt C, östra sektion

1. Gråbrun fet, något fuktig lera som var finkornig, och kompakt. Inslag av bränd lera och träkol. Kulturlagret tolkades vara bottensediment i vallgraven.
2. Gråbrun fet, något fuktig lera som var finkornig, och kompakt. Inslag av bränd lera och träkol. Kulturlagret hade inslag av siltig beige sand. Kulturlagret tolkades vara bottensediment i vallgraven.
3. Beigebrun lera som var finkornig, fet, torr och kompakt. Inslag av enstaka tegelkross, träkol, kalkprickar. Fyllningslager i vallgrav som senare kan ha påverkats av odling.
4. Beigebrun lera som var finkornig, fet, torr och kompakt. Inslag av enstaka tegelkross, tegelbitar, träkol varav en del större bitar, kalkprickar. Fyllningslager i vallgrav. Keramik i form av yngre rödgods påträffades.
5. Brungul lera som var finkornig. Inslag av djurben, träkol, kalkprickar, tegelkross. Fyllning i vallgrav.
6. Brun lera med matjordsinblandning som var finkornig, fet och torr. Inslag av träkol, tegelkross, småsten. Odlingsslager.
7. Äldre matjordsslager bestående av brun lera som var finkornig, fet, torr och porös.
8. Grus som var grovkornig, torr, mager och porös. Rivningslager med gula och röda tegelbrockor, makadam, och delar av en järntunna.
9. Äldre matjordsslager bestående av brun lera som var finkornig, fet, torr och porös. Äldre matjordsslager.
10. Grus och lera som var grovkornigt, torrt, poröst och magert. Fyllningslager i fjärrvärmeschakt.
11. Matjord.

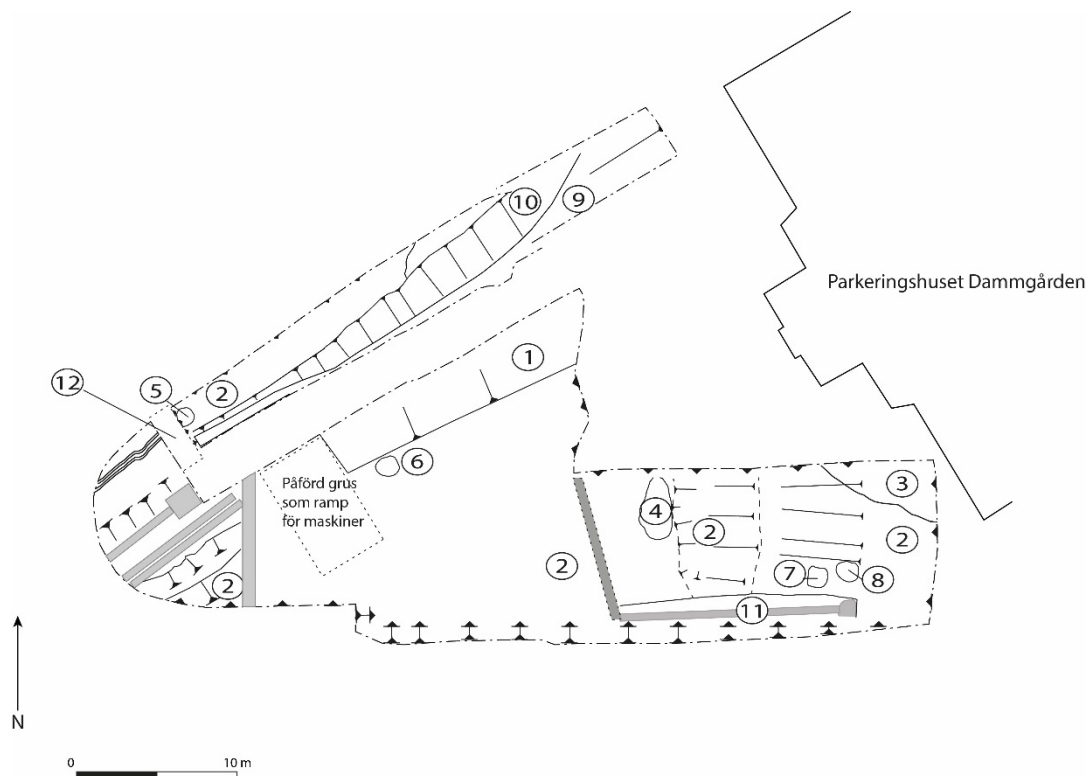
Schakt D, västra sektion, schaktdel A-B.

1. Gul moränlera
2. Nedgrävning för en brunn.
3. Brungrå lera med inslag av humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av nedbrutet organiskt material, gödlig karaktär. Fyllningslager i en brunn.
4. Brun lera som var finkornig, fet, torr och kompakt. Mycket utfällningar, enstaka kol, och kalkfläckar. Bottensediment i en naturlig svacka som tidvis kan ha varit vattenfylld/översvämmad.
5. Brun lera som var finkornig, fet, torr, och kompakt. Inslag av grus, enstaka träkol, och småsten och kalkfläckar var närvarande. Rikligt med utfällningar. Kulturlager som odlats.
6. Brun lera som var finkornig, fet, torr, och kompakt. Inslag av grus, enstaka träkol, och småsten och kalkfläckar var närvarande. Kulturlager som odlats.
7. Brungrå lera som var finkornig, fet, torr och kompakt. Bränd lera, kalk, träkol och småsten var närvarande samt enstaka djurben. Kulturlager som odlats.
8. Vitt kalkbruk blandad med tegelkross och lera. Grovkornigt, magert, torrt och kompakt. Raseringslager eller möjligen har det lagts över odlingsjorden som gödsel. Det kan vara avröjt raseringslager för byggnationen på platsen som jämnats av. Alternativt har det lagts som ett bärlager.
9. Gråbrun lera som var finkornig, mager och torr. Träkol, tegelkross, bränd lera, kalk var närvarande. Omrört utjämningslager.
10. Nedgrävning för rörschakt.
11. Fyllningslager i rörschakt.
12. Makadam och asfaltsbitar. Sentida bärlager.
13. Brun lera med humusinslag. Sentida matjord.

Schakt D, västra sektion, del B-C.

1. Svartgrå lera som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Rikligt med träkol, bränd lera, enstaka kalkbitar (större ca 0,02 m). Möjligen har någon byggnad i närheten raserats eller brunnit.
2. Brun lera som var finkornig, fet, torr, och kompakt. Inslag av grus, enstaka träkol, och småsten och kalkfläckar var närvarande. Öppen yta.
3. Brungrå lera som var finkornig, fet, torr och kompakt. Bränd lera, kalk, träkol och småsten var närvarande. Djurben var enstaka. Kulturlager som odlats.
4. Gråbrun lera som var finkornig, mager och torrt och som innehöll träkol, tegelkross, bränd lera och kalk. Omrört utjämningslager.
5. Nedgrävning för rörschakt.
6. Fyllningslager i rörschakt.
7. Makadam och asfaltsbitar. Sentida bärlager.
8. Brun lera med humusinslag. Sentida matjord.

Undersökningsområdet i den fördjupade arkeologiska undersökningen.

1. Södra nedgrävningskanten för vallgraven. Blå lera. Moränlera som var finkornig, fet, något fuktig och kompakt. Den blå nyansen i moränen tyder på påverkan av syre. Avlagringen tolkas vara botten av vallgraven. I ytskikten framkom enstaka träkol, men bestod annars av homogen lera.

2. Gul moränlera som var finkornig, torr, fet och kompakt. Steril moränlera.

3. Gul grusig moränlera som var finkornig, torr, mager och kompakt. Steril moränlera.

4. Gul moränlera. Området som inritades hade mycket järnutfällningar just på den här platsen. Steril moränlera.

5. Nedgrävning för brunn. Fyllningen i brunnen bestod av gråbrun lera med inslag av humus som var finkornig, halvfet, torr och kompakt. Kulturlagret hade urlakad karaktär och tolkades som att jord tagits från den äldre markhorisonten till återfyllningen av brunnen. Brunnen torde därmed vara från tidig medeltid. Då brunnen ligger där platsen för vall och vallgrav en gång legat borde brunnen vara äldre än detta och således anlagd innan mitten av 1100-talet.

6. Nedgrävning för brunn (brunn 3). Fyllningslager i brunnen bestod av brun, humös lera som var finkornig, fet, torr och kompakt. Enstaka bränd lera och träkol påträffades. På grund av att schaktningen pågick under tiden som undertecknad undersökte andra lämningar schaktades ytan, varpå nivån för nedgrävningskanten till brunnen gick förlorad. Med tanke på sammansättningen av komponenterna i kulturlagret, tolkas fyllningen vara medeltida.

7. Nedgrävning för brunn. Nedgrävningskanten var skarp och sidorna vertikala. Brunns botten kunde inte dokumenteras. Brunnskonstruktion bestod av liggande timmer av återanvänt virke från ett nedbrunnet hus (figur 17). Virket hade tidigare använts i en korsvirkeskonstruktion, vilket var tydligt med hål för stakar och inhak för sammanfogning av delar. Virket var nedhugget i mitten av 1600-talet och brunnen dateras rimligen till 1700-talets början. Fyllningen i brunnen bestod av brungrå lera med inslag av humus och grus. Kulturlagret var finkornigt, fuktigt, fett och kompakt. Tegelkross, träkol, djurben och småsten var närvarande. Kulturlagret tolkas som fyllningslager i en brunn och dateras till 1700-talet.

8. Nedgrävning för brunn. Fyllningen i brunnen bestod av brungrå lera med inslag av humus som var finkornig, torr, fet och mycket kompakt. Tegelkross och tegelbrockor, träkol, kalkfläckar, gula lerfläckar, djurben och småsten var alla närvarande. Kulturlagret tolkas som fyllningslager i en brunn. Brunnen dateras till 1600-1800 tal med hjälp av stratigrafisk position.

9. Omrört kulturlager.

10. Norra nedgrävningsskanten för vallgraven. Möjligen har vallgraven vid något tillfälle rensats och den ursprungliga nedgrävningsskanten för vallgraven skall sökas något längre norrut (jämfört med tidigare resultat, se Ericsson 2008).

11. Rörschakt, rör för dagvatten.

12. Rörschakt.

Dendrokronologisk analys

19 maj 2014

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2014:47

Hans Linderson

DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV TVÅ BRUNNAR FUNNA VID KVARTERET INNERSTADEN 2:1, LILLA RÅBY, LUND

Uppdragsgivare: Niclas Kronroth, Kulturen, box 1095, 211 04 Lund

Område: Lund Prov nr: 69507-69521 Antal borrhov: 15

Dendrokronologiskt objekt: Två brunnar, A+B

Resultat:

Dendro-Id	Prov nr,	Trädslag	Antal år; (antal radier annan än 2)	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta ÅRS- ring i provet	Beräknat Fällningstid V=Vinterhalvår	Trädets egenålder Bedömn. ±10
69507	A1, undre ram	EK	54+4;3	Sp 10+c4,W	1638	1647 ± 2	70
69508	A2, undre ram	EK	37	Ej Sp	1620	E 1630	70
69509	A3, undre ram	EK	51	Sp 5 ej W	1633	1638-1652	70
69510	A4 undre ram?	BOK	100+ c 4	W	Ej datering	-	120
69511	A5 hörnstolpe	BOK	77	Ej W	Ej datering	-	170±20
69512	B2 övre ram	EK	52	Ej Sp	Ej datering	-	80
69513	B3 ram lager 2/2	EK	45	Ej Sp	1609	E 1619	80
69514	B4 ram lager 2/2	EK	44	Ej Sp	Ej datering	-	80
69515	B5 hörnstolpe	EK	36	Ej Sp	1625	E 1635	70
69516	B7 ram lager 2/2	EK	65	Sp 8 ej W	1629	1631-1645	90
69517	B8 -	EK	59	Ej Sp	Ej datering	-	90
69518	B9 ytplank utanf	EK	42	Ej Sp	Ej datering	-	80

69519	B11 hörn stolpe	EK	36	Ej Sp	Ej datering	-	70
69520	B12 flytt h stolpe	EK	66	Sp 18, W	Ej datering	-	80
69521	B13 hörn stolpe	EK	42	Sp 2 ej W	1629	1638-1652	80

Resultatuppgifter inom parentes är inte helt säkra uppgifter

Kommentarer till den dendrokronologiska analysen

Brunn A

Dateringarna indikerar en gemensam ålder, förutsatt detta är virket **avverkat 1645-1649**.

Brunn B

Dateringarna indikerar en gemensam ålder, förutsatt detta är virket **avverkat 1638-1645**.

Proveniensen är något svårbedömd och förefaller vara gemensam för de båda brunnarna, förslagsvis mellersta Skåne till helt lokalt.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Beskrivning av tabellen ovan

"Dendroidentitetsnummer", är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

"Antal år", årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med "+n".

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen "ew" eller "lw" dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

"splint, vankant, bark" indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). "nära vankant" uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten ("ej sp") anges en så kallad "efterdatering" (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

"Datering av yttersta årsring i provet", är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges "ej datering". Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

"Beräknat fällningsår" här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns. I kolumnen längst till höger har trädets egenålder noterats.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891 (mobil)

Makroskopisk analys av jordprover från Lilla Råby bytomt, Dammgården, Lund

Teknisk rapport

Jens Heimdahl, Riksantikvarieämbetet, UV Region mitt 2014-12-15

Bakgrund och syfte

Under den arkeologiska undersökningen av Lilla Råby Bytomt, Dammgården i Lunds stad 2013, togs jordprover från olika kulturlager och anläggningar för makroskopisk analys. Lämningarna bestod bl.a. av fossila odlingslager och sedimentfyllnader i djupa nedgrävningar, bl.a. brunnar, vallgraven och en svacka. Svackan kan ursprungligen ha varit en naturlig "sjö". I det historiska kartmaterialet finns gott om dammar och vattenflöden i området, och det är mycket svårt att avgöra vad som är geologiskt/naturligt och vad som är skapat av mänsklig hand. Frågeställningarna inför analyserna är allmänt hållna: Vilken typ av kulturella miljöer och verksamheter speglas i materialet? Men syftar också till att eventuellt närma sig frågan om sedimentens natur.

Metod

Provtagningen genomfördes av arkeologerna under utgrävningen. Provvolyten låg kring 2 liter jord/prov, men några fall togs mindre provmängder på grund av att tillgången på materialet var liten. Inkomna till laboratoriet preparerades proverna genom flotering och våtsiktning (minsta maskstorlek 0,25mm) enligt metod beskriven av Wasylkova (1986). Identifieringen av materialet skedde under ett stereomikroskop med 7-100 gångers förstoring. I samband med bestämningarna utnyttjades litteratur (Cappers m. fl. 2009) samt referenssamlingar av recenta fröer. Den makroskopiska analysen har främst behandlat växtmakrofossil (som inte är ved eller träkol), men även puppor, fekalier, smältor, slagg, ben mm har eftersökts. I det följande anges alla typer av fröer, frukter, delfruktar, acener etc. som "fröer" eller "frukter".

De provtagna lagren är begränsade från senare markhorisonter i stratigrafien, dels genom skarpa kontakter med överliggande lager vilket visar att den postdepositionella bioturbationen varit begränsad, dels med mellanliggande lager av sand som i sig begränsat bioturbationen från yngre lager. Materialet i de provtagna lagren kan sålunda bedömas ligga *in situ* sedan lagrets tillkomst och eventuell omlagring av material har således skett innan depositionstillfället. Detta stöds också av provernas innehåll där spår av senare tidars penetrerande rottrådar saknas.

Jordprovernas innehåll

I bifogade tabell har materialet (det som inte är förkolnade fröer och frukter) kvantifierats enligt en grov relativ skala om 1-3 punkter, där 1 punkt innebär förekomst av enstaka (ca 1-5) fragment i hela provet. 2 punkter innebär att materialet är vanligt – att det i stort sett hittas i alla genomletningar av de subsamplingar som görs. 3 punkter innebär att materialet är så vanligt att de kan sägas vara ett av de dominerande materialen i provet och man hittar

det var man än tittar. Siffrorna för makrofossil anger antalet räknade fröer/frukter. Alla makrofossil är bevarade i oförkolnat tillstånd, utom de som särskilt tas upp i nederst i tabellen och där är angivna som "förkolnade".

Det kvalitativa innehållet av makroskopiskt material styrs i hög utsträckning av en handfull tafonomiska faktorer kopplade till de avfallskällor varifrån materialet som bygger upp kulturlagren härstammar, huvudsakligen från byggnation och hantverk (träflis, kol, kalkbruk etc.), djurhållning (växter från ängs-/betesmiljö), kök (träkol, matrester och latrinavfall). Därtill kommer en del material, som t.ex. ogräs, från lokala växtmiljöer. För att underlätta för läsaren att se detta i resultaten har de olika arterna grovt grupperats i fem ekologisk-kulturella kategorier (1: vattenväxter; 2: äng/bete – ofta representerade dynga eller foder; 3: Ogräs – lokal flora och ogräs från åkerbruk; 4: Insamlade bär –ofta från latrinavfall; 5. Odlade växter). Notera att dessa är grova verktyg och att det finns flera exempel på växter som kan passa in i flera grupper (smultron är också ett vanligt ogräs och många ogräs kan också förekomma i betesmiljöer etc.).

Diskussion

Provernas innehåll i sedimenten från vallgraven och brunnarna är välbevarade till följd av vattendränkning. I odlingshorisonten och en svacka är bevarandegraden sämre, i bägge fallen till följd av att dessa sediment syresatts mer effektivt efter avsättningen. I svackan ses detta genom en stor förekomst av rottrådar som visar att svackans botten bör ha blivit bevuxen efter det att den torrlagts och att det organiska materialet därigenom brutits ner. I odlingshorisonterna har syresättningen sannolikt skett genom att dessa rörts om och inte begravts under andra massor tillräckligt snabbt för att syrefria förhållanden ska ha uppstått.

Bottensediment och fyllning i vallgrav (prov 1, 2, 4, samt ev. prov 5)

Dessa sediment var mycket likartade till innehållet. Det rådde osäkerhet om huruvida prov 5 tillhörde fyllning i vallgraven, men då innehållet är i det närmaste identiskt med de övriga proverna från vallgraven, så förs de i denna diskussion till vallgraven. Prov 1,2 och 5 innehöll alla rikligt med spår av vattenlevande djur (musslor, snäckor, hinnkräftor och musselkräftor) samt vattenväxter som källfräne, vilket indikerar att de avsatts under längre tid i en akvatisk miljö – i.e. den permanent vattenfyllda vallgraven. Prov 4 skiljer sig från de övriga genom avsaknaden av dessa djur och växter, samt genom ett annorlunda innehåll som bekräftar tolkningen som en fyllnadsmassa.

Det växtmakroskopiska innehållet speglar en miljö dominerad av fuktkrävande ruderaler som nässlor och tiggarranunkel, och i proverna finns också en svag, men regelbunden, förekomst av köks-, krydd- och medicinalväxter som kirsål, svartsenap, vit kattost, kattmynta och fläder som antagligen kan tolkas som att trädgårdar varit anlagda en bit ifrån vallgraven (eller invid vallgraven men en bit bort från denna plats). Det är också värt att notera att hushållsavfall nästan helt saknas i detta material. Inga spår av träkol eller matavfall har påträffats, vilket måste bero på att avsättningsmiljön i denna del av vallgraven under 1200-talet var avskärmad från denna typ av miljöer.

I sammanhanget kan vi också notera en rik förekomst av ängs/betesmarksflora som vi i arkeologiska sammanhang normalt förknippar med insamlat foder, dynga och därmed djurhållning. I detta fall representerar dessa arter snarare en lokalflora som vuxit längst vallgravens stränder. Det är dock inte otänkbart att dessa stränder utnyttjades för vall.

Bottensediment i naturlig svacka, som under perioder kan ha varit vattenfylld (prov 6, 9, 10 och 14)

Sedimenten i svackan var i kontrast till vallgraven mycket fattiga till innehållet, vilket (som tidigare konstaterats) beror på dåliga bevarandeförhållanden till följd av att svackans botten växte igen efter det att den torrlades. Främst består fröerna i materialet av ogräs, som möjligen representerar den igenväxande floran. Här finns också ett intressant undantag i form av fröer av det vattenväxande gräset skånskt mannagräs i prov 14. Fröerna från detta gräs har en söt, god smak och det har i äldre tider samlats in som mannagryn (vilket Linné noterade under sin skånska resa, även om han då tog fel på art). Det är okänt huruvida det odlats, men inte otänkbart. Uppenbarligen har mannagräs vuxit invid svackan.

Till skillnad från vallgravsedimentet så innehåller svackans sediment en del spår av hushållsavfall i form av träkol och förkolnad säd, vilket visar att den legat i en miljö omgiven av gårdsbebyggelse och att en del skräp från denna hamnat i svackan.

Fyllning från brunn 1 (prov 3,7,12 och 15)

Proverna från brunnen skiljer sig åt, vilket är förväntat i fyllning som ju kan vara hämtad från helt olika kontexter. Av särskilt intresse i sammanhanget är prov 7 som tycks bestå av kanske kompostmaterial från en köksträdgård som uppenbarligen legat på samma tomt som brunnen under 1700-talet. Drygt en femtedel av fröerna kommer från odlingsväxter, och resten består av ogräs, men dynga tycks nästan helt saknas (vilket kan stödja tanken på att det är just kompostmaterial, och inte odlingsjord som använts som fyllning).

Odlingsväxterna representerar en bred kategori växter, här finns träd som apel och fläder; grönsaker som kirskaal, kål, rova, morot och rättika; kryddor som svartsenap, kummin och oregano och medicinalväxter som vit kattost och kattmynta. Även lin finns representerat i materialet, men det är osäkert huruvida det här odlats som spånadsväxt eller kanske som en medicinalväxt. Sammansättningen av materialet kan tolkas som spår av gårdens hushållsnära odlingar och visar på möjligheten att man i profana sammanhang inte strikt skiljde på trädgård, kålgård och örtagårdar, utan att dessa kunde ingå i varandra.

Bland materialet påträffades också bladfragment av skvattram och pors, två buskar som trivs i miljöer som Lund sannolikt inte kunnat erbjuda, och som därför här tolkas som insamlat material. Pors är sedan tidigare bekant från Lund, och är främst förknippat med den tidigmedeltida lokala ölbryggningen, men är något ovanligare i yngre material. Därtill är det också endast nötter från denna växt som tidigare påträffats. Även bladen är dock kända för att ha använts i ölbrygning. Bladen av skvattram bör tolkas tillsammans med pors, eftersom även denna växt är bekant som ölkrydda, även om fynden av den är mycket

fåtaliga. (Jag känner endast till tre medeltida fynd, varav ytterligare ett från Skåne.) Skvattrings användning i ölbrygging i äldre tid märks också genom dess namnförväxlingar med pors (den kallas bl.a. getpors etc.)

Brunn 3 (se punkt 6 i figur 10, prov 11)

Denna brunn representerar antagligen en miljö äldre än 1100-talet, i utkanten av det äldsta Lund. Innehållet visar på närvaron av vattenlevande hinnkräftor som kan tolkas som att materialet avsatts i brunnen under längre tid (och inte vräkts ner som en fyllnadsmassa). Innehållet speglar en rätt typisk gårdsmiljö med inslag av dynga (starr), en del fukt- och näringskrävande ogräs (nässlor och tiggarranunkel) samt även krydd-medicinalväxter (oregano, kattmynta och svartsenap) som kan komma från en örtagårdsmiljö. Om så är fallet så är förekomsten av en sådan miljö utanför staden anmärkningsvärd. Hittills har endast sådana miljöer påträffats inne i Lund under detta tidiga skede, och förekomsten av en sådan miljö även utanför staden visar att odling av detta slag inte nödvändigtvis var en specifik urban företeelse, vilket tidigare föreslagits.

Odlingshorisonter (prov 8 och 13)

Det makroskopiska innehållet i dessa horisonter var, som tidigare nämnts, mycket fattigt. Proverna innehåller träkol, samt ben och förkolnade sädeskorn, d.v.s. hushållsavfall som blandats i jorden – vilket är vanligt i horisonter från hushållsnära odlingar. Även spår av slagg och glasade smältor förekommer i jorden, vilket kan tolkas som att metallhantverk, t.ex. smide, förekommit i närheten. De oförkolnade fröer som finns kvar i jorden utgörs av mycket hårdskaliga arter som motstår nedbrytning och kan omlagras flera gånger, och det är svårt att uttala sig om vad dessa representerar i detta fall.

Referenser

Cappers, R. T. T., Neef, R. & Bekker, R- M. 2009: *Digital atlas of economic plants*. Groningen Archaeological Studies vol 9. Groningen
Wasylikowa, K., 1986: Analysis of fossil fruits and seeds. I Berglund, B. E. (ed.): *Handbook of Holocene Palaeoecology and Palaeohydrology*. John Wiley & Sons Ltd. 571-590

Lilla Räby bytomt

		Provnummer																
		1	2	4	5	6	9	10	14	3	7	12	15	11	8	13		
		Tolkning																
		Botensediment vallgrav	Botensediment vallgrav	Vallgravsfyllning	Botensediment vallgrav	Botensediment svacka				Brunn 1, fyll i botten					Brunn 3, fyllnad		Ödlingshorisonter	
		Ungefärlig datering																
		ca 1200-tal				Osäker datering				1400-1600					mjl. 1000-talet		2	2,1
		Analyserad vol. l																
		1,3	2	1,9	1,7	1,5	1,8	1,8	2,5	1,4	2	2,5	2,4	2,1	2	2,1		
	Obränt träffis (0-3)	•••••	•••••	•••••	•••••													
	Pinnarkvistar/ris/knoppar	••	••		••						••							
	Löv										•							
Träd och buskar	Bladfragment pors (Myrica gale)										•							
	adfragment skvattram (<i>Rhododendron tomentosum</i>)										•							
	Träkol			••		•	•	•	•	•	•	•	•••	••	••	••		
	Strån och örtdejar	••	•••	••	•••••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••		
Örter och gräs	Rottrådar	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••		
	Mossa (i allmänhet) Bryophyta	••	••	••	••						••							
Animaliskt malavfall	Däggdjurs- och fågelben															•		
	Hinnkräftor (<i>Daphnia</i> spp.)	••	••									•		••				
Animaliska rester	Akvatiska musslor och snäckor	••	••		••													
	Muskelkräftor (Ostracodae)	•	••		••													
	Grodben									••								
	Tegel							•										
Övrigt	Träartefakt										•					•		
	Slagg							•								•		
	Glasade smältor															•		
	Summa antal fröer/frukter	647	322	180	648	0	3	0	18	80	119	32	55	221	2			
	Svenskt namn	Latinskt namn																
	Skånskt mannagräs	<i>Glyceria notata</i>																
Vatten	Källfräne	<i>Ruppia nastrom-aquaticum</i>																
	Brunskära	<i>Bidens tripartita</i>																
	Grästarr-typ	<i>Carex canescens</i> -typ																
	Slankstarr-typ	<i>Carex flacca</i> -typ																
	Knagelstarr-typ	<i>Carex flava</i> -typ																
	Blankstarr-typ	<i>Carex otrubae</i> -typ																
Ång/bete/strand	Tåg (ospec.)	<i>Juncus</i> spp.																
	Knödsyska	<i>Stachys palustris</i>																
	Rolleka	<i>Achillea millefolium</i>																
	Nysört	<i>Achillea ptarmica</i>																
	Vildpersilja	<i>Aethusa cynapium</i>																
	Taggörvel	<i>Anthriscus caucalis</i>																
	Ullig kardborre	<i>Archium tomentosum</i>																
	Gatmålla-typ	<i>Atriplex patula</i> -type																
	Lomme	<i>Capsella bursa-pastoris</i>																
	Krustistel	<i>Carduus crispus</i>																
	Blåklint	<i>Centaurea cyanus</i>																
	Svinmålla-typ	<i>Chenopodium album</i> -type																
	Blå-Rödmålla	<i>Chenopodium glaucum</i> tubrum																
	Lönmålla	<i>Chenopodium hybridum</i>																
	Hamp-/Pipdån	<i>Galeopsis tetrahit</i> /bifida																
	Bolmört	<i>Hyoscyamus niger</i>																
	Vitplister	<i>Lamium album</i>																
	Härkäål	<i>Lapsana communis</i>																
	Kransborre	<i>Marrubium vulgare</i>																
	Spikvallmo	<i>Papaver agremone</i>																
Ogräs/underarter	Bitterpilört	<i>Persicaria hydropiper</i>																
	Pilört	<i>Persicaria laphatifolium</i>																
	Trampört	<i>Polygonum aviculare</i>																
	Gåsört	<i>Potentilla anserina</i>																
	Åkerranunkel	<i>Ranunculus arvensis</i>																
	Tiggarranunkel	<i>Ranunculus sceleratus</i>																
	Åkerrotka	<i>Raphanus raphanistrum</i>																
	Bergssyra	<i>Rumex acetocella</i>																
	Kruskräppa	<i>Rumex cf. crispus</i>																
	Smållgim	<i>Silene vulgaris</i>																
	Nattskatta	<i>Solanum nigrum</i>																
	Våtarv	<i>Stellaria media</i>																
	Penningört	<i>Thlaspi arvense</i>																
	Brännässla	<i>Urtica dioica</i>																

Bär	Hallon	<i>Rubus idaeus</i>		1				
	Kirskål	<i>Aegopodium podagraria</i>			1		1	
	Svartsenap	<i>Brassica nigra</i>	4	2			3	1 1 2
	Kål (odlad)	<i>Brassica cf. oleracea</i>					6	
	Rova/åkerkål	<i>Brassica cf. rapa</i>					1	
	Kummin	<i>Carum carvi</i>					1	
	Lungrot	<i>Chenopodium bonus-henricus</i>					1	
Odlade	Morot	<i>Daucus carota</i>					1	
	Lin	<i>Linum usitatissimum</i>					3	
	Äpple	<i>Malus domestica</i>					1	
	Vit kattost	<i>Malva pusilla</i>	2	5		1	3	
	Kattmynta	<i>Nepeta catarica</i>			5			1
	Kungsmynta/Oregano	<i>Origanum vulgare</i>					1	1
	Rättika/Rådissa	<i>Raphanus cf. sativa</i>					1	1
	Äkta fläder	<i>Sambucus nigra</i>	3	1		1	5	2
	Måra (ospec.)	<i>Galium sp.</i>					2	
	Gräs (ospec.)	Poaceae indet						1
	Klöver (ospec.)	<i>Trifolium sp.</i>		1				
	Förkolnade fröer/frukter							
	Sädeskorn (oidentifierat)	Cerealia indet					1	1
Skald	Skalkorn (förkolnat)	<i>Hordeum vulgare ssp. vulgare*</i>				2		
	Råg (förkolnat)	<i>Secale cereale*</i>				1		
	Brödvete	<i>Triticum aestivum*</i>						1

Bilaga 4. Fyndregister
 KM 95465:
 Kv Innerstaden 2:1
 Lund

Fynd nr	Kontext	Material	Sakord	Formtyp	Under- typ	Del	Antal	Vikt, g	Kommentar
1	Schakt B, lager 5	Keramik	Kärl	Yngre rödgoods	Fat	Botten	1	13	
1	Schakt B, lager 5	Keramik	Kärl	Yngre rödgoods	Odel.	Mynning	1	4	En liten keramikbit med en korroderad spik som sitter fast mot keramiken.
2	Schakt B, lager 9	Horn	Hornhan tve-k	restprod ukt			1	13	Sågat horn, spetsen av ett horn
3	Schakt C,lager 4	Keramik	Kärl	Yngre rödgoods	Trebens gryta	Skart och buk	1	131	Rötskart med lite glasyr på ena sidan, glasyr på insidan av kärlet.
3	Schakt C,lager 4	Keramik	Kärl	Yngre rödgoods	Fat	Botten och sida	1	88	Drejat fat. Enkel dekor med vitlera och ovan glasyr på insidan av faten. En enkel rand längsmed botten mot sidan och ett vågmönster på fatets sida.
4	Brunn 1, fyllning	Keramik	Kärl	Yngre rödgoods	Trebens gryta	Mynning, buk, ben och skart	4	136	Fyra delar av vad som bedöms vara samma drejade trebensgryta. Grytan har varit av en mindre sort, tunt gods glasyr invändigt och släkt av glasyr på utsidan.
4	Brunn 1, fyllning	Keramik	Kärl	Yngre rödgoods	Kruka eller gryta	Buk	1	24	Drejad keramik med glasyr på insidan.
4	Brunn 1, fyllning	Keramik	Kärl	Stengod s	Kanna	Buk	1	11	
4	Brunn 1, fyllning	Keramik	Kärl	Yngre rödgoods	Gryta	Mynning	1	9	Drejad gryta med glasyr på insidan.
4	Brunn 1, fyllning	Järn	Spik	-	-	Skalle och klinga			Mycket korroderad

Arkeologiska arkivrapporter från Lund har övergått i serien Kulturmiljörapporter fr.o.m. 2013. I serien Kulturmiljörapporter har utgivits:

- 2017:1 Kv. Eskil 19, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2016. Mattias Karlsson.
- 2017:2 Kv. Universitet 1, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2014–2015. Mattias Karlsson.
- 2017:3 Kv. Galten 10, 11 och 12, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2016. Mattias Karlsson.
- 2017:4 Clemenstorget, Sankt Laurentiigatan, Bredgatan och Norra Vallgatan. Fornlämning 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2015. Aja Guldåker.
- 2017:5 Södra stambanan Lund Högevall - Flackarp AU steg 2, Lunds och Staffanstorps kommun, Skåne. 2016. Krister Kàm Tayanin.
- 2017:6 Västra Odarslöv 8:1-Odarslövs kyrka, fornlämning 25. Odarslövs socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2016. Aja Guldåker.
- 2017:7 Kv Kulturen 24, Lund. Geoteknisk undersökning 2015. Gertie Ericsson.
- 2017:8 Kv Kulturen 24, Lund. Förundersökningar 2013-2016. Aja Guldåker.
- 2017:9 Stångby kyrkby, fornlämning Stångby 22:1, Lunds kommun, Skåne. Arkeologiska förundersökningar 2002-2003 Gertie Ericsson.
- 2017:10 Kv Universitetet 1, Lund. Fornlämning Lund 73:1, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2015. Krister Kàm Tayanin.
- 2017:11 Innerstaden 2:1 – Stora Södergatan, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning
- 2017:12 Flackarp 30:1, Lunds och Staffanstorps kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2017. Krister Kàm Tayanin.
- 2017:13 Kv Garvaren 7 och 29, Fornlämning 73: 1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2017. Jan Kockum.
- 2017:14 Kv Tegnér 2, Fornlämning 73: 1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2016. Ivan Balic.
- 2017:15 Kv Bispen 12, Fornlämning 73: 1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2015. Ivan Balic.
- 2017:16 Kv Sankt Thomas 32, Fornlämning 73: 1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2016. Ivan Balic.
- 2017:17 Kv Eskil 19, Fornlämning 73: 1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2016–2017. Jan Kockum.
- 2017:18 Kv Brunius 2, Fornlämning 73: 1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2017. Krister Kàm Tayanin.
- 2017:19 Kv Sankt Måns 4, fornlämning nr 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk kontroll/schaktningsövervakning 2015. Krister Kàm Tayanin och Gertie Ericsson.
- 2017:20 Gamla Staden 8:1 – Slotshagen, fornlämning Helsingborg 42, Helsingborgs stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2012. Gertie Ericsson.
- 2017:21 Stora Råby 33:18- Stora Råby kyrkogård, fornlämning nr 10, Stora Råby socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2015. Ivan Balic.
- 2017:22 Kv Eskil 20, Fornlämning 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2017. Krister Kàm Tayanin.
- 2017:23 Kv Grynmalaren 38, Fornlämning 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2016. Aja Guldåker.
- 2017:24 Håslövs stubbamölla, Södra Håslöv 18:2, Håslövs socken, Vellinge kommun, Skåne. Arbetsbeskrivning 2017. Henrik Borg, Olof Andersson.
- 2017:25 Kv Paradis 56, Fornlämning 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Geoteknisk undersökning 2017. Aja Guldåker.
- 2017:26 Kv Kulturen 4-8, Fornlämning 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Geoteknisk undersökning 2017. Aja Guldåker.
- 2017:27 Hallaröds kyrka, Hallaröd socken, Höörs kommun, Skåne. Rapport 2017. Carita Melchert.
- 2017:28 Hallaröds kyrka, Hallaröd socken, Höörs kommun, Skåne. Rapport 2017. Carita Melchert.
- 2017:29 Sandby 67:1, Fornlämning 93, Södra Sandby socken, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning. Aja Guldåker.

- 2017:30 Kv Paradis 45, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Geoteknisk undersökning 2017. Gertie Ericsson.
- 2017:31 Vombs by, fastigheten Vomb mfl, fornlämning Vomb 7:1, Vombs socken, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2015. Gertie Ericsson
- 2017:32 Kv Svartbröder 10, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Geoteknisk undersökning 2017. Aja Guldåker.
- 2017:33 Flyinge kungsgård, Flyinge 22:40, Lunds kommun. Antikvarisk medverkan 2017. Carita Melchert.
- 2017:34 Norra Hultseröd 1:8, Billinge socken, Eslövs kommun. Antikvarisk medverkan 2017. Carita Melchert.
- 2017:35 Ramlösa Brunn. Ramlösa 2:6, Ramlösa 2:1 m fl., Helsingborgs kommun. Kunskapsunderlag. 2017. Henrik Borg, Christer Göransson, Daniel Melchert.
- 2017:36 Bangatan och Clemenstorget i Lund. Innerstaden 2:1, 3:1, 3:16 och 3:17, Lunds kommun. Översiktlig arkeologisk förundersökning 2017. Jan Kockum.
- 2017:37 Innerstaden 2:1, Lilla Råby bytomt, fornlämning nr 175, Lunds stad och kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.